

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET

1865. május hó 2, 3, 4, és 5-dik napjain

MISKOLCZON

tartott

GYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

A tiszáninnyi ref. egyházkerület 1865. év május 2. s több napjain tartotta közgyűlését Miskolczon nagyméltóságú idősb báró Vay Miklós főgondnok és főtiszteletű Zsarnay Lajos szuperintendens urak kettős elnökletük alatt, az egyházmegyék képviselői és nagyszámú buzgó hitsorsosink közreműködésükkel.

Az egyházmegyék képviselői voltak:

Az abaúji egyházmegyéből.

Átányi József, esperes, szántói,
Kérészi Mihály, a.-vadászii,
Futó Dániel, szikszói,
Hadházy László, szepsii lelkészek.

Bárczay Albert, segédgondnok.

Az alsóborsodi egyházmegyéből.

Prágai Lajos, h. esperes, maklári,
Vattay Sándor, s. keresztúri,
Fekete Károly, ónodi,
Bornemisza József, keresztiesi,
Nyilas Samu, szederkényi lelkészek.

Szathmáry Király Pál, segédgondnok.
Báró Vay Béla,
Mocsári Lajos,
Szücs János, v. e. tanácsbirák.

A felsőborsodi egyházmegyéből.

Molnár József, h. esperes, hangácsi,
Debreczeni Gábor, f. nyárádi,
• Bodnár András, berentei lelkészek.

Szathmáry Király György, segédgondnok.
Fekete József, v. tanácsbiró.

A gömöri egyházmegyéből.

Szabon János, h. esperes, jánosii,
Majomi József, felsőszuhai lelkészek.

Roffi Borbély László, segédgondnok.
Ragályi Ferdinánd, v. tanácsbíró.

A tornai egyházmegyéből.

Lovass Sámuel, esperes, szilicei,
Kodi Dániel, komjáti lelkészek.

Lovász Miklós, segédgondnok.
Zsarnay Imre, v. tanácsbíró.

Az ungi egyházmegyéből.

Szabó Endre, esperes, csicséri,
Nemes Imre, bési lelkészek.

Bernáth Zsigmond, segédgondnok.

Az alsózempléni egyházmegyéből.

Hegedüs László, esperes, sárospataki,
Szekeres János, lúci,
Körösi István, harkályi,
Anti János, tályai lelkészek.

Ifj. Báró Vay Miklós, segédgondnok.
Kun Dániel,
Báró Vay Sándor, v. tanácsbíró.

A felsőzempléni egyházmegyéből.

Laky Endre, esperes, m. izsépi,
Dudás Lajos, kazsui,
Antal Sándor, kolbásai,
Bálint József, abarai lelkészek.

Kazinezy András, s. gondnok.
Derecsényi Kálmán, v. tanácsbíró.
Payzos János.

Kun Bertalan, egyházkerületi főjegyző.
Dr. Heiszler József, főiskolai tanár.
Árvai József, képezdei igazgató.
Dr. Soltész János, gimnáziumi helyett. igazgató.
Misley Károly, miskolci lelkész, mint t. jegyző.
Pásztor Dániel, miskolci gimn. igazgató.

Kóji Komáromy József, főiskolai algondnok.
Apostol József, v. jegyző.
Horváth Antal, e. k. ügyész.
Bakos Antal, pénztárnok.

Főtiszteletű szuperintendens ur szívet megható imában esdvén Isten segedelmét tanácskozásunkra, főgondnok ur ő nagyméltósága pedig lelkes és tudományos beszédében, melynek sulypontja különösen a népnevelés s általános oktatás szent ügyére volt fektetve, szívélyesen üdvözölvén a nagy számmal egybegyült egyházi és iskolai ügyeink által melegen érdekelt közönséget, a tanácskozás megkezdett.

1. Először is az egyházmegyék képviselőinek megbízó levelök hitelesítettvén, kitünt. hogy a gömöri, alsó, és felső-borsodi egyházmegyék esperesei egézségök változása miatt gyűlésünkön meg nem jelenhetvén, Gömör megyéből helyettes esperesül Szabon János, jánosii, alsó-borsodi egyházmegyéből Prágai Lajos maklári, felső-borsodiból Molnár József hangácsi lelkész urak nevezettek ki.

Tudomásul vétetett.

2. Főgondnok ő nagyméltóságának egyházi, különösen nevelési s oktatási ügyeinkről nemcsak a közfigyelmet megragadó avatottsággal, sőt mondhatni az ügy fontos volta iránti ihletettséggel tartott megnyitó beszéde a népnevelés és közoktatási ügy minden lelkes barátját magasztos örömmel töltvén el, s többszörös éljennel fogadtatván, miután a jelenlevők arcán sugárzott köz öröm kifejezése nyilván hirdeti, hogy az elnöki megnyitó beszédben, oly elvek foglaltatnak, melyeknek életbe léptetése tanügyeinkre nézve, nemcsak jelenre hanem jövőre is nagy hasznára lesz.

vőre nézve is áldásdús sikert ígérnek, indítványba hozatott, hogy e közfigyelmet megragadó, s maradandó becsü beszéd a benfoglalt eszmék terjesztése s fentartása végett egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétessék.

Köz örömmel s lelkesedéssel fogadtatván az indítvány, a beszéd egész terjedelmében következő:

Főtiszteletű egyházkerületi gyűlés!

Fogadja a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés mindenek előtt hő üdvözlömet, s engedje, tagjainak ily szép számmal történt megjelenése feletti örömem nyilvánítása mellett, abbéli reményem kifejezhetését. miszerint jelenlegi együttlétünk sem tűnend el nyomtalanul egyházi s iskolai folytonos részvétet s éber figyelmet igénylő vallásos életünk áldásos mezejéről.

Igaz ugyan, hogy e fontos és mindenfelé annyi mozgalmat s élénkséget tanúsító téren oly sok lenne nekünk is öszves teendők, hogy a legjobb akarat s legnagyobb áldozat-készség mellett is, vissza kellene azok egyetemes megkísértésétől rettennünk, ha tapasztalatból nem tudók, miszerint a részletes haladás is megszokta előbb utóbb, kivált oly esetekben termeni gyümölcseit, midőn egy eleve megállapított terv szerint vagy biztos alapokra támaszkodva, törekedhetik az végcélja felé!

Csak megállapodni, vesztegleni nem szabad az egyszer megkezdett úton, ha azt nem akarjuk, hogy renyhe szünetelésünk vétkes hátrálássá fadjjon.

S miután autonom szervezetünk rendeltetése szerint, az egyházkerületi kormányoknak nem kevésbé közvetlen tiszte s feladata az egyház érdekeit soha szeme elől nem veszteni, azok felett gondosan őrködni, mint a nevelés, és oktatás körül is saját körében folyvást intézkedni, meg fogja a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés engedni, hogy e jelen alkalommal néhány, talán nem egészen felesleges és időn kívüli szót lehessen szerencsés a két, mindnyájunk szíven fekvő közös szent ügyre, ezeknek jelenlegi állására, s némely teendőinkre nézve, röviden elmondhatni.

A minthogy mindjárt első helyen, a népnevelés, illetőleg népiskolák ügyét kívánom, az ez iránt különben is mindig kitünő figyelemmel viseltető tisztelt közönség előtt felemlíteni, nem tekinthetvén azt részemről is másként, mint protestáns egyházunknak egyik legbecsesebb, legdrágább örökségét, melyet szent hagyományként, s azon komoly kötelezettséggel vettünk őseinktől által, hogy azt az egyház és közös haza érdekében ápoljuk s az idők kívánataihoz képest áldásosan fejlesszük. A népnevelés tehát e tekintetben is mindnyájunknak közös ügye, s különösen a népiskolákat úgy nézhetjük, mint megannyi jótékony forrásokat, melyeknek folyvást csergedező hajjai egyiránt megtermékenyítik azon tereket, melyeken a család, az egyház, a haza s az emberiség boldogsága tenyészik s mindezeknél fogva jól esik bevállhatnunk, hogy e tekintetben hitfelekezetünknel a közel multban, a testvérkerületek mérsékeltén öszpontosított és bölösen megosztott kormányzata alatt nagy átalakulás történt.

A mi főleg a népiskolák emelkedésének egyik legfőbb tényezőjét, a tanító képezdők megalakulását, s közelebb saját egyházkerületi képezdénket illeti: örömmel konstatirozhatjuk azon tény, melyszerint az kitünő szerencsével vergődött át a kezdet nehézségein s ennek akadályain. Ugyanis az egyházkerület atyai gondja, a tanárok bölcsesége és buzgalma, logyózta azon idegenséget, melylyel ezen új intézeti ág kívül és belől találkozott, s a növendékek szellemi s erkölcsi képzettsége, miként az intézet naponkinti népesedése, egyiránt biztos záloga annak, hogy a népnevelés nemcsak hív munkásokat nyerend abból, hanem eljön az idő, midőn egyházaink szükségét is képes leend kielégíteni a nélkül, hogy a testvériséget megtagadva, ez intézet gyümölesözését csak saját egyházkerületünkre szorítsuk. Hogy pedig ezen jótékony intézetnek jövője biztosíttassék, hiszem, hogy az egyház folytonosan nyitva tartandja azon forrást, melyből az láplálékát nyeri, s a népiskolák érdekében mindnyáján, egyházkormány, egyházközségek és egyes hívek, egyesülni fognak azon buzgó törekvésben, hogy úgy a népiskolatanítók anyagi állása biztosíttassék, miként a tanítói szerény, de nagy fontosságú hivatal megnyerje azon emelkedett erkölcsi állást a közbecsülésben, mely azt oly méltán megilleti; mert hiszem a hivatását nemesen fel-fogó s kellő képzettséggel bíró tanító testület teremti nagy részben a jó iskolákat,

minden erkölcsi javak e nélkülözhetlen feltételét, e megbecsülhetlen drága kincsét az emberi társadalomnak!

A mi továbbá egyházkerületi gimnáziumunkat illeti, újabb időkben ez is kétségtelenül nagyszerű változáson ment keresztül, s le vannak téve úgy az anyagi, miként a szellemi alapok, melyeken az a tudomány ügyének nagy szolgálatokat tehet. A legközelebbi közvizsga a gimnázium örvendetes emelkedéséről tett tanubizonyosságot. Azt hiszem, hogy ez a mint egy részről a tanárok buzgalmáról, úgy más részről azon tanrendszer életképességéről kezeskedik, melyet a legújabb időben hoztunk létre.

Hogy azonban annak további kifejlesztése minden tekintetben biztosíttassék, kívánatos, sőt szükséges, hogy a kerület öszves tanári testületei mielébb váltsák be azon általuk nemesen felajánlott, és tőlünk örömmel fogadott ígéretöket, miszerint gimnáziumunkat a tanrendszer szellemében és elvei szerint készített kézikönyvekkel lesznek ellátandók. Igaz ugyan, hogy a rendszer holt betűit a tanár szelleme eleve-níti meg, de az is igaz más részről, hogy célszerű kézikönyvek nélkül a rendszer foko-zatos és sikeres keresztülvitele nagy mértékben megnehezítettetik.

A mi pedig azon környülményt illeti, hogy gimnáziumunk alsóbb osztályai túlnépesek, sat. a milyen kedvező jelenség egyrésztől, épenoly hátrány, s akadály egyszersmind, sez annyival inkább, mert hogy a mondott nehézségen párhuzamos osztályok felállítása által segítsünk, azt főiskolánknak oly sok oldalról igénybe vett anyagi ereje nem engedi; hogy pedig a hivek adományozásához, mint iskolánk ezen élő forrásához folyamodjunk, azt a jelen nyomasztó viszonyok nem javallják. De hogy ezen baj még sem oly égető, mint az ellenünk vádként az államkormány részéről fel-hozatott, mutatja azon üdves intézkedés, miszerint legközelebb is a gimnázium négy alsó osztályában a rendes tanárok mellett 46 magán tanító működött, kik mindnyá-jan előleges vizsga után bizattak meg e fontos tiszttel. A bajuak megtaláltuk tehát némileg gyógyszerét is, és kivált ha tantermeink bővítésére nézve célt érendünk, nem leend az többé a legsúlyosabbak egyike.

Midőn a fentebbiek kapcsában még egyházkerületi akadémiánkról akarok szólni, s az e körül elébb-utóbb szükségesképen történendőkre nézve is felkérni a tisztelt közgyűlés figyelmét, mindenekelőtt nem szabad felednem, miként ez intézet eredetileg szorosán csak az egyház érdekéért lön megalapítva, a honnan ebben ele-into kirekesztőleg a theologiai tudományok, a szent könyvek magyarázásához megki-vántató nyelvismérettel öszvefogalva, latin nyelven képezték a nélkülözhetlen tuda-mányokat. Dicső elődeink ezáltal, az akkori viszonyok között, bizonyosan csak jót tettek a felekezet érdekében; de a tizenhatodik, és reá következő századok nemcsak a hit dolgaiban voltak szerencsések újítani, hanem az öszves tudományos világ birodalmá-ban tőnek hódításokat, s fölfedezéseikkel oly vívmányokra segíték az emberi isméretet, melyeket mint az anyagi, és értelmi világ tényezőit, nem leheté számításból ki-feledni. A vallásos és polgári élet egyiránt szükségesnek érezvén, hogy a vittenbergi és hollandi egyetemeken kívül világi tudományok kedvéért is látogassák tudományszerető ifjaink a külföldet: eleink tetemes alapítványokat helyeztek el a különböző tuda-mányos székvárosokban, ez által is elősegítvén a hosszabb ideig való sikeres iskolá-zást, honnan az akadémikus ifjak újabb ismeretekkel térve haza, gazdagíthaták ér-telmiségünk tőkáját.

Lassanként azonban ide haza is fejlett a tanügy, és a hazában emelkedett protestáns iskolákban egymásután következtek az alapítványok, a theologiai tudomá-nyokon kívül bölcsészeti és jogi tanszékekre is, s a jelen idők szerint úgy találjuk protestáns akadémiáinkat, hogy bennök rendesen három tudományi kar, u. m. theolo-giai, bölcsészeti és jogtudományi foglalnak helyét egymás mellett, még pedig, ha a tanerők terjedelmét tekintjük, majdnem egyetemi tekintélylyel, ellenben az előadási, és iskolai kötelezettséggel szomben, csakis a gimnázium folytatásaként, a honnan mint ez nagyon természetes, folyvást felmaradt a külföld látogatásának szüksége, mi a jobb módúakra nézve ha kényszerűség dolga is, de kielégíthető, ellenben annak, ki anyagi erővel nem rendelkezhetik, teljes lehetetlen, s általános ezeknél fogva azon meggyőződés, hogy akadémiánkban nem lehet bevégezni a tudományos neveltetést. S valóban el kell ismérnünk, hogy az eredeti tantárgyon, a theológián kívül, a többi tu-dományok csak alkalmilag, de minden szorosabb tervezet nélkül ragasztattak a fenn-álló tanintézetekhez, s jó ha épen szerencsésen illesztettek be a fensőbb tanszer-vezetbe.

Komolyan elmélkedve e fontos tárgyról, miután most már a felsőbb és alsóbb tanpálya — értjük az akadémiát és gimnáziumot — rendszeresen el van egymástól választva s a gimnázium lehető teljességgel berendezve, ideje az akadémiái tanfolyamot is a felsőbb tudományossághoz és külföldi akadémiákhoz, egyetemekhez való viszonya szerint venni kellő figyelembe.

Ime, a gimnázium úgy van ez idő szerint nálunk berendezve, hogy az ifjú lévén az érettségi vizsgát, már akkor bevégezte legyen az egyetemes emberi műveltségnek alapvető iskolai pályáját, s midőn tehát az akadémiába lép, tudnia kell élni eszével, ismernie géniusát, rendeltetését, a tudomány és élet igényeit, s ezen érettségénél fogva lesz, a mire úgy is születve van, tanulási szabadsággal megajándékozva, nem iskola, hanem az emberi természet által, hogy tovább szakirányban fejthesse tehetségeit, betölthesse tudományos szükségét, szóval ekkor már magára lesz vetve, tudományos előhaladása tekintetében, a felelősség terhe, az önállás egyedüli biztosítója; miért is más részről az akadémiái tanpályának ez iránynak megfelelőleg kell idomíttatnia, szerveztetnie.

A mely fensőbb tanintézetben az értelmiség ezen kivánalma nem talál kellő tekintetre, ott az elme örökké csak fanyalog élvezet, és fárad eredmény nélkül. Magától következik ennél fogva, hogy az akadémiái tanpályán a tanulás nem erőszakos rákényszerítés, hanem szabad választás dolga; más részről a tanári előadás sincs fél, vagy egész esztendei cursushoz kötve, hanem a tudomány fejlettségéhez, mai álláspontjához képest szabadon hagyva minden egyéb korlátok felszedésével, mint a melyeket az isméret maga vet magának.

Hogy az akadémia reformját megkezdjük, azt a mostani tanerőkkel is megtehetjük ugyan, de addig is, míg a rendes tanerők szaporíthatatnának, sőt azután is, az egyetemi élet gyakorlata szerint, nagyon üdvesnek mutatkozik mindenütt mellék tanárok — úgy nevezett docensek — részvéte, munkássága, kik az iskolai igazgatóság tudtával s kimutatott előadási képesség és tudományos műveltségük szerint, a tantermekben felolvasásokat tartanak, s magokat később rendes tanáriszékre is érdemesíthetnék. A tanerők ily berendezése és irányzása eszközölné már azt, hogy egy szakban több tanár előadását is hallhatná az ifjúság, s már az iskolán belől felköltetnék az elmék ruganyossága; s midőn a tanár a tudomány fegyverével és előadás szabadoságával igyekeznék diadalt szerezni elveinek s nézeteinek, a fiatal elme is hozzá szoknék találni és tájékozni magát az egymástól eltérő, gyakran egymással ellenkező nézetek és tanok versenyében, s elsajátítaná magának a szabad, önálló gondolkodás másképp soha meg nem szereshető áldását. Hogy rövid legyek, ezekbe foglalom javaslatomat: emeljük az akadémiái tanpályát, úgy a tanárok, miként hallgatók részéről, a szabad tanítás és tanulás elvénél fogva egyetemi színvonalra.

A mit mondtam, az nem kárhóztatás a multra, sem célzás a jelenre, mely protestáns életünknek a körülményekhez mért időszerű fejleménye. Én a tudomány, mint tudomány, és a tanügy fontosságára való figyelmeztetéssel ajánlottam, s ajánlom a **tanszabadság elvét**, s akadémiánknek egyetemi színvonalra emelését, a köztanácskozásnak. Ha ez elv mint cél és szabályozó elfogadtatnék, ki lenne mondandó, hogy ezután minden lépések, minden intézkedések ez irányban fognak elrendeltetni, foganatba vétetni, s a terv részletes kidolgozására egy külön tanügyi bizottmány lenne kinevezendő; ennek lévén feladata az anyagi forrásokra is rámutatni, mert hiszen természetes, hogy mind ezen, más nemzeteknél ugyan épen nem új eszméket, nálunk majd csak az idő érlelheti meg; azonban úgy vélem, hogy még akkor sem hiba a mi meggyőződésünk szerint egykor majd gazdagon gyümölcsöző magot elvetni, habár biztosan tudjuk is, hogy annak mi magunk, a természet rendje szerint, nem élvezhetjük többé terményeit! De meg honunkban s itt át akarok egy más a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés figyelmére nagy mérvben méltó tárgyra térni, honunkban mondom, azon körülmény is javolja, miszerint ne késedelmeskedjünk semmi jóval; és így azokkal sem, melyektől üdvét várjuk nevelési ügyünknek, mivel a velünk szemben álló sokféle külső akadályokat nem szabad soha számításainkból kihagynunk.

A közelmúltat tekintve nem mondhatjuk ugyan, hogy egyházi és iskolai életünk tetemesen lett volna akadályozva szerves működésében, de merültek mégis fel mindig olyatén jelenségek, melyek ellenfeleink szemmeltartására kényszerítenek

bennünket. — Így például szabad-e azt ignorálnunk, hogy a tanügy központositása, autonomiánk e vészfellege, máig is mégcsak nevet változtatott; de valósággal el nem tűnt, lényegében szét nem oszlott! Mit az oktatástanács már csak pusztá létezése is világosan mutatna, még ha nem olvastunk volna közelebről illetén hivatalos jellemű nyilatkozatot: „A központi oktatástanács azért állítottatott fel, hogy feltartsa a magasabb egységet; mert nem volna jó, ha Magyarország visszatérne azon utra, melyet 1848-ig követett. Megvan ugyan joga, hogy a tanügyben kellőleg intézkedjék, de a magasabb egység megkívánja, hogy egy szakférfiakból alkotott tanács kísérje figyelemmel.“ Van-e, s mennyiben ezen központi oktatástanácsnak összeköttetése a magyar országos kormányhatóságok azon intézményeivel, melyek közül az egyik újra főiskolánk nyilvánossági jogának megvonásával fenyegetődik, a másik pedig még az országos határon túl is üldözöbe veszi a prot. iskolai bizonyítványok érvényét azon róm. kath. ifjakra nézve, kik iskoláinkban tanultak, azt világosan ki nem mutathatjuk ugyan, de elég, hogy ezen intézmények léteznek. Mi tiszteljük az állam felügyeleti jogát, s azt mindannyiszor innepélyesen kinyilatkoztattuk, de hogy valamelyik kormányhatóság az iskola és tanügy minden szálait kezébe fogja s korlátlan uralmat gyakoroljon mind a felett, s a legcsekélyebb részletekig a mi oktatásnak neveztetik, ezen kísérlet, s ennek érdekében tett ama fenyegetés ellenében mindannyiszor a törvény vértje alá vonulunk, s azt az önhatósági jogmegsértésének tekintjük. S míg iskolánk a törvény által szentesített létezéssel bír, azt senki előtt el nem zárjuk, s ha a legfőbb országkormány korlátokat von a róm. kath. ifjak elé, azt feljegyezzük, mint a szülei szent jog megsértését s kiáltó tanubizonyságát annak, hogy az annyiszor pengetett egyenjogúság csak írott szó, élet s malaszt nélkül.

Továbbá, — s ez sem mellőzheti az egyházkerületi tanácskozás figyelmét, — nem kis akadály a szellemi fejlődésünknek s annak, hogy valamely új eszme nehezen válhat köztünk vérré, még az is, hogy gátolva vagyunk nemzeti irodalmunk saját elveink szerinti mivelésében s a közhasznú ismeretek ily módu terjesztésében! Ime, csak e napokban kényszerülék erőlyesen remonstrálni tisztelt szuperintendensünk egy historiai tényeket tartalmazó, s valláselveink szerint tartott jeles beszéde kinyomatás közbeni lefoglalása miatt! Csak keves hetekkel ezelőtt hiúsítottatott meg a protestáns irodalmi társulat, saját elveink szerinti létrejöhetségének reménye!! — Ugyanis tudva van mindnyájunk előtt minő közérdekeltséggel karoltatott fel a nagy fontosságú indítvány mindkét magyar hazában, s azt hittük, hogy miután a magyar királyi helytartótanács kívánata szerint, annak alapszabályai egész készséggel átalakítottak, az ige csak mihamar testté váland. De a hajó, mielőtt még megindulhatott volna, megfeneklett, s hogy lengővé tehessek, a mellett, hogy az eszme nagyon elsanyarodott alakot vehetne magára, elveket kellene feláldoznunk. Az ügy ezen állásában okvetlenül be kell, a valahára majd csak bekövetkezendő boldogabb időket várunk, s az egyházkerületeknek nincs sürgetőbb és szentebb feladatuk, mint addig is, míg a mondott társulat ügyét majd ismét felkarolhatnók, legalább pártolni a fenn álló protestáns irodalmi közlönyöket, s leróni saját körükben, úgy általában a nemzeti, miként közelebb a protestáns irodalomnak legszentebb adójukat!

Ezért egyházkerületünk igen jeles tisztet teljesített, midőn a Sárospataki Füzetekeket nemcsak erkölcsi, hanem anyagi pártolás alá is vette.

Valóban e két, s ezekhez hasonló jelenségek majd nem sejtetni hagyják ügyeinkre nézve azon világszerte zajt ütött, s az öszves római kath. egyházhoz intézett pápai nyilatkozvány befolyását, mely a közelmúltban nemcsak a politika, társadalom és tudomány nagy jelentésű vívmányait, hanem protestáns egyházunk legszentebb alapelveit, mint tévelyeket, kárhóztató itélettel sujtotta. A minthogy tagadhatlanul olyanok is annak minden tételei, melyek elegendő okot, s anyagot szolgáltatnak nekünk is arra, hogy a felett pár szóval elmélkedjünk: Ki van ugyan is az érintett nyilatkozványban egyenesen mondva: miként a hit- és lelkiismeret-szabadság: örültség; a hitvallások állami szabadsága, a gondolatok, vélemények szabad közlése: a szellem s erkölcsök romlása; a szabadelvűséggel, a haladással, s mai polgárosodással az egyháznak nem lehet és nem kell kibékülni; az egyház korlátlan hatalmu, úgy a parancsolásban, miként a tiltásban, s hogy az állam függetlensége az egyháztól: tévelygés, s azon vélemény, hogy a protestan-

tizmus nem egyéb mint ugyanazon vallásnak más formája, melyben épen oly mértékben lehet tetszeni Istennek, mint a róm. kath. egyházban: kárhuzatos közönyösség!!

Nem azt vélhetné-e az ember mindezek hallatára, hogy a rég leáldozott középkor sötét lelke szólalt fel a mai felvilágosodott korszak azon szelleme ellen, mely a keresztyénség kebelén nőtt fel, s annak örökké felmaradandó lényegében találja szentesítését!

Nem azért emlegetjük pedig ezeket, mintha tartanánk tőle, hogy a mai felvilágosodott kor, még átok sulya alatt is, hajlandó volna ama nézeteket magáévé tenni s érvényre emelni; nem is azért, mintha kedvünk volna, meddő vitát folytatni; hanem, mert a magyar protestáns egyház sem zárhatja némán el füleit mindazok hallattára; nem is azért szólalunk fel, mintha félénk, hanem régi ugyan, de ma is bölcs szó: az ellenfelet szemmel kell tartani, nem hogy féljünk, hanem hogy annál hivebben szolgáljunk a valódi keresztyénségnek, mely a világtörténet szivverése, s annál buzgóbban egyesüljünk a protestantizmus magas elvében, tudván hogy minden igazi felvilágosodottak, bármelyik vallás felekezethez tartozzanak, velünk együtt éreznek.

Nevezze bár földi tekintély a lelkiisméret- és vallásszabadságot örületnek és a vélemények szabad közlését a romlás szabadságának, mi hiszszük és valljuk, hogy ugy a keresztyénség, miként a polgári társadalom ezen jelben győz. A szabadság intézményei csak ott állanak szilárd alapon, hol az ember legbelsőbb szentélyében a lelkiisméretben, s legszentebb öszveköttetésében, az istenhezi viszonyában is szabad! Vallja bár valaki az egyház mozdulhatlanságának alapelvét tanban, intézményekben, mi a haladásban látjuk az életet, a hívők szabad meggyőződésében találjuk az üdvet, s az igazság és üdv letéteményesének nem gyarló embert hiszünk, hanem valljuk a világosságnak atyát, kitől száll alá minden jó adomány, s hiszünk az isteni szellemben, ki minden igazságra vezérel. Mondja bár valaki, s oly értelemben, hogy az protestáns egyházunkra nézve kárhuztatás legyen: „a népnevelés protestáns ügy,” mi elfogadjuk ezen kárhuztatást, mint dicsekedésünket, s a valódi tudományban a vallásnak nem ellenségét, hanem legtermészetesebb szövetséges társát látjuk!

Midőn az egyház magasabb érdekeivel foglalkozunk, lehetlen meg nem emlékeznünk a honunkbeli testvér protestáns egyházzól, melyhez minket százados emlékek, szent érdek, és közös elvek kötnek. A testvér egyház még mindig nem nyert sérelmének orvoslást, a patentalis egyházszakadék zaklatásainak folytonosan ki van téve!

Valóban saját lét alapját tagadnók meg egyházunknak, ha kétségbe hoznók az egyház s vallásfelekezetek alakulásának szabadságát: azért nem szólánk, ha benső vallásos szükség és élő meggyőződés szülte volna ezen szakadékot, de midőn látjuk, hogy itt idegen érdekek szerepelnek felül s alól, melyek közt nem utolsó helyet foglal el a kalvinizálás és magyarizálás idétlen félelme, égre kiáltó rágalma, a patentalis egyházszakadékot ugy nézzük, mint a testvéregyház testének erőszakos megszaggatását, s míg az állam a szabad egyház eszméjét nem iktatja a bevett vallásfelekezetek helyére, mint a törvényen ejtett sérelmet.

Ha tehát a főtiszteletű egyházkerület maga részéről is figyelmére méltatja az általam itt elősoroltakat, s jónak látja, azok annak idejében feljegyeztethetnének, a majdan tartandó egyetemes értekezlet tárgyai közzé.

Kötelességemnek tartom még megemlíteni, miként a mult február hó 1-ső napján Sárospatakon egy szerencsétlen papi diplomájától megfosztatott lelkész ügyében konsistoriumot tartván, azt némely sürgetőbbek elintézése tekintetiből kisgyűlésre alakítók át, s ennek jegyzőkönyve fel lévén itt majd helybenhagyás végett olvasandó, az abban előforduló tárgyak között különös figyelmet érdemel a sárospataki megyei épületek és telkek ügye, melyek a főtiszteletű egyházkerület rendeletéből megvételvé, használtatásuk s lehető gyümölesöztetésük tekintetiből, a főiskolai felügyelő bizottmány leszen véleményét beadanó.

Nevezetes tárgy leend még az egyházi vagyonnak egyetemes tüzkárbiztosítási ügye is; erre nézve t. i. a tiszántúli testvér egyházkerülettől érkezett felszólítás hozánk, melyet a felettei tárgyalás könnyítése végett előlegesen egy küldöttségnek adtunk ki véleményezés tekintetiből.

Sajnálattal teszek még említést az alsó-borsodi nagytiszteletű esperes Orbán Mihály ur egészségi állapotáról is, mely miatt alig ha fogja díszes tisztjét folytathatni. Végül pedig rójuk le a szives emlékezet utolsó adóját, közkedvességben volt lelkészünk Vitányi József ur irányában is, kit néhány hetek előtt ragadott ki a halál hívei s egyházi hivatala köréből.

És most csak az még kérésem a főtiszteletű egyházkerületi gyűléshez, miszerint mentsen ki hosszas előadásomért, s bocsássa meg az unalmat, melyet az által netalán szereztem, engedje e mellett ez alkalommal kikérhetnem irántami kegyességét s azon jó indulatát, melyet hanyatló napjaim legdrágább kincséül tekintek. Ne vegye azonban vallás ügyeink iránti részvétem megfogyatkozásának, ha épen ezek érdekében buzgóan arra kérem, hogy tekintve mindinkább gyengülő egészségemet, kegyeskedjék jó előre gondoskodni róla, hogy a környülményekhez képest elébb mentet-hessem fel főgondnoki díszes, de nem kis felelősségű, s az enyéimnél minden esetre már is erősebb vállakat, s ifjabb erőt igénylő hivatalomtól, mint sem az helyt maradásom miatt fogyatkozást szenvedjen.

Mindezek után legyen Isten örökös kegyelme egyházkerületünkkel, az egyetemes magyar protestáns egyházzal, s szeretett kedves Hazánkkal!!

3. Főgondnok ur ő nagyméltóságának e megnyitó beszédében egy fontos indítvány emelkedvén ki mintegy kitűnő magaslatra a többiek felett: nevezetesen az akadémiai tanfolyamnak a felsőbb tudományossághoz s a külföldi egyetemek tanmódszeréhez és szervezetéhez való alkalmazása s átídomítása, és így, úgy a tanárok, mint a hallgatók részéről, a szabad tanítás és tanulás elvénél fogva, akadémiánknak egyetemi színvonalra emelése.

Miután egyházkerületi kormányunk teljesen meg van győződve e nagy horderejű indítvány mind üdvös, mind korszerű voltáról, e mellett világosan átérti azt, hogy az akadémiai tudományos pályán csupán szabad tanulás mellett képezheti magát az ifju kellőleg életcéljára, e mellett fejtheti ki tehetségeit szakirányban, mi választott életpályájára kiszámíthatlan befolyással van: sőt a tanár is ezen az uton szabhatja célszerűn előadásait a tudomány koronként előhaladó fejlettségéhez, nem köttetvén meg az eleibe szabott tanítás és tanulás merev rendszerével, egyházkerületi kormányunk ezen fontos indítványt örömmel fogadja, s akadémiánknak egyetemi színvonalra leendő emelését elvben kimondja, utasítván a főiskolai igazgatóságot, egyszersmind maga eleibe is figyelemben tartandó irányul tűzvéni ki azt, hogy ezután minden az akadémia jövőjére vonatkozó változtatásokat, újításokat, úgy a tanrendszerben, mint a tanárok választásában teendő lépéseket akként intézze, hogy azok ezen határozatunk mielőbbi életbeléptetésével álljanak összhangzasban. Egyébiránt az ő excellenciája megnyitó beszédében oly szakavatottsággal indokolt többi javaslatokat is, mint a közös protestáns ügyet nagy mérvben érdeklőket, a konventi tárgyak közé sorozni elhatározta.

4. Elnökileg előadtván, mikép folyó év február hó 2-án Sárospatakon tartott konzistoriumunk, némely a főiskolát érdeklő ügyek elintézése végett, kisgyűléssé alakult át, ezen kisgyűlés jegyzőkönyve megerősítés végett jelen rendes közgyűlésünk elébe terjesztetik.

Mely jegyzőkönyv minden pontjaiban elfogadtván érvényre emeltetni, egyszersmind közgyűlésünk jegyzőkönyvébe beíratni határoztatott, a mint következik.

5. Beadatott a választmányi jelentés a legközelebbi gyászos emlékű évben lelkészeink és iskolatanítóink közt nagy mérvben mutatkozott szükség enyhítésére gyűlt segedelempénzről a mellékelt számadással együtt.

Mely tudomásul vétetvén, kimondatott, hogy a kiosztott pénzekből a pénztárba visszafizetendő összeg a közohajtássá vált domestika alapját fogja képezni, mint ez görgői, e tárgyra vonatkozó határozatunkban is kimondatott, segélyeztetni fogván ebből jövőre is szűkölködő lelkészeink, iskolatanítóink s egyházaink. A pénztár kezelése, további rendelkezésig, az egyházkerületi dékánra bízott.

6. A legközelebb iskoláinkba behozott gimnázialis tanrendszernek megfelelő tanköny-

vek elkészítése s alkalmazásuk, magának a tanrendszernek sikerével és életrevalóságával szorosán összefüggvén

Felhivatik az e célra vállalkozott tanári kar, hogy ezen rá néző, s magának a tanrendszernek életbeléptetése által mintegy erkölcsi kötelezettségévé vált feladatát alkalmas gimnáziumi tankönyvek készítését, egyházkerületünkben létező más gimnáziumok tanáraival egyetértve, mielőbb megoldani siessen.

7. Olvastattak a nagyméltóságú magyar királyi Helytartótanács 1864-ik év november 24-ről 82345 helyrajzi szám alatt kelt leirata, nem különben a kassai császári királyi pénzügyi hatóság 1864. december 30-ról 20928, és 1865. jan. 23-ról 995. szám alatt kelt rendeletei, melyekben szuperintendensi hivatalunkat felszólítja, hogy az 1862-ik évi december hó 13-án kelt bélyeg és illeték törvény, illeték és díjszabási pontjainak teljesíthetése végett, a hatásköréhez tartozó kinevezések vagy hivatalbai alkalmazások és megerősítésekről a mennyire lehet a kérdéses állomások évi jövedelmeinek tudtuladása mellett azon császári királyi adóhivatalt, melynek járásában a kinevezett vagy hivatalában megerősített egyén lakik, esetről esetre értesítse, sőt általában az 1850. december 31-től 1862-ik évig betöltött hivatalokról is felterjesztést tegyen.

Miután több császári királyi kerületi pénzügyigazgatóságnak a császári királyi országos pénzügyigazgatósági osztályokhoz intézett jelentéseik szerint a kérdéses kinevezések az illető pénzügyi közegekhez ritkán s hiányosan küldetnek meg, sőt többnyire azon ürügy alatt megtagadtatnak, mivel az ebbeli kötelességeiket tartalmazó kormányiszéki rendelet tudomásával nem bírnak, szuperintendensi hivatalunk mindenütt, hol ezen kormányiszéki rendelet közvételére bármely okból elmulasztatott, az illető egyházi hatóságok tudomására juttassa, azokat a benne meghatározott költségek pontos fizetésére figyelmeztetvén, szigorún utasítsa, hogy a kérdéses bejelentéseket az illető császári királyi pénzügyigazgatóságoknál esetről esetre megtegyék.

Fájdalmas megütközéssel veszi tudomásul egyházkerületi közönségünk ezen sérelmes, s egyházi hivatalnokaink különben is szerény fizetését eddigelé nem ismert megcsónkítás alá s általában különben is sok bajjal s nehézségekkel küzdő egyházi életünket újabb teher alá hajtani célzó kormányiszéki rendeletet, annyival is inkább mert egyházi hivatalnokaink sem a kormány, sem az állam által semminémű segélyben nem részesítetnek, hanem egyenesen hivaikkal kötött kétoldalú szerződés alapján azoktól veszik szerény díjjajukat, melyhez hasonló kölcsönös szerződés alapján nyugvó hivatalok tudunkkal ilyenmő megadóztatás alá vonva nincsenek. E mellett egyik helyről a másikra való átlépéseknél mondhatni, hogy az előléptetésnek semmi nyoma nincsen, hanem ezek legfőlegb is szükségparancsolta, s a szabad választás természetéből folyó elkerülhetlen körülményekként igen gyakran merülnek fel egyházi életünkben, és pedig oly viszonyok közt, hogy gyakran az efféle gyakori változás jobb egyházakból s nagyobb fizetésből kisebb egyházba s fizetésre kényszeríti hivatalnokainkat: ily változásokat azért teljességgel s igazság szerint semmi esetben sem lehet úgy tekinteni, mint például a kormányhivataloknál létező fokozatos előléptetést, hol a kérdéses megadóztatásnak némi jogos alapját legalább képzelni tudjuk. Sőt annyiban is fájdalmas megütközéssel értesültünk a magas kormány több ily rendbeli sürgető rendeleteiről, mert míg a társadalmi élet terén a magok szerencsésjét és életmódját más pályán mint például kereskedelem, művészet, mesterség, általában az ipar, sőt a tudományos lét más ágaiban kereső egyének teljesen mentek ily megadóztatástól, ily szokatlan és jogtalan teher alá épen azok céloztatnak vonatni, kik az állam és kormány érdekében a közérkölesiség és miveltség, s a népnevelés tövises ösvényén, legcsekélyobb díjazás mellett teljesítik állampolgári s honfui kötelességeiket, sőt az újabb polgári közigazgatás által rájuk nehezedett, s a kormány által igénybe vett számtalan kötelességeket s terheket minden díj s elismerés nélkül kénytelenek teljesíteni.

Ezen alapos okoknál fogva tehát, de végtére azért is, mert ezen rendelet egyedül az egyházi közigazgatás célszerű vezetésére rendelt szuperintendensi hivatalunkat mintegy a magas kormány pénzügyi közegévé akarja levonni, ki tisztársainak osztatlan bizalmát bíró főpásztori állásában, azok ily szokatlan

adó alá leendő vonatásának eszközéül, soha és semmi esetben magát fel nem használtathatja.

Egyházkerületi kormányunk a dolgok ily állásában, a legsajnosabb érzettel veszi tudomásul a magas kormány ebbeli rendeleteit, s hogy e sajnós állapoton mielőbb segítve legyen, a főtiszteletű tiszántúli testvér egyházkerület azon indítványához, miszerint e tárgyban ő császári királyi felségéhez a többi egyházkerületekkel együtt alázatos felterjesztés intéztessék, testvéri jobbját s beleegyezését nyújtja. Ugyanazért szuperintendensi hivatalunkat megbizta, hogy az iránt a főtiszteletű egyházkerület szuperintendensi hivatalát mielőbb értesitse.

8. A „Sárospataki Füzetek“ ezen a maga nemében egyetlenegy protestáns közlönyünk a közrészvétlenség miatt s előfizetők hiányában közel állván a megszűnéshez, egyházkerületi kormányunk elérkezettnek látja azon időt, midőn ezen jeles irodalmi vállalat fentartására tett azon ígérétét, miszerint ennek gyámolításához anyagi áldozattal is kész járulni, beváltsa.

Ugyanazért ennek fentartásához s egy a kerületi kormányhoz benyújtandó költségvetésben pontosan kimutatandott öszvegnek azon része, melyet az előfizetések nem fedezhetnek, a nyomdai pénztárra utalványoztatik, egyszerűs mind hogy ezen célra teendett kiadás az említett pénztárnak minél csekélyebb terheltesével történjék, sőt hogy ezen irodalmi hasznos vállalat, mely főiskolánknak eddig is méltó díszére vált, újabb lendületet nyerjen, erélyesen felhivatnak az egyházmegyék, s ezeknek előljárói oly intézkedések megtételére, melyek által kötelezve legyenek lelkészeink, ha nem egyenkint is, de többen együttesen e folyóiratot hordatni, és szorgalmasan olvasni. És hogy e folyóirat is annál inkább megfeleljen céljának s a közvárazokozásnak, s dolgozó társak s korszerű munkák hiányában ne szenvedjen, felhivatnak a főiskola, valamint többi iskoláink tanárai is, hogy ennek fentartására s minél érdekesebbé s tanulságosbá tételére egyesülvén, azt évenként legalább egyegy szakukba vágó tudományos értekezéssel előmozdítani ismerjék feladatunknak.

9. A főiskolánknak tanuló 3 éves hittanhallgatók azon engedményért folyamodnak, hogy miután ezen évben az iskolatanítói díjlevelek oly mennyiségben fognak megküldetni, miszerint a végzett theologusok azoknak alig negyedét vehetik el, s így valószínűleg a jövedelmezőbb tanítói állomásokból rájuk is fog néhány jutni, melyeknek elfogadását tetemes káruk nélkül nem mellőzhetik, de az egyházak sem maradhatván tanítók nélkül, miután a fenálló szabályok szerint papi pályára csupán III évet végzett hittanhallgatók bocsáttatnak, nehogy ők a kimenetel esetében pályájukban hátráltatva legyenek, kéri hogy az utolsó félevi vizsgát, aratósi szigorák alkalmával pályatársaikkal együtt letelessék.

A fenálló egyházkerületi határozat ezen kérelemnek világosan ellene mondván, az meg nem adathatik: hanem tekintettel lévén egyházkerületi kormányunk a kérelmező ifjak által érintett körülményekre, ők azon kedvezményben fognak részesíttetni, hogy tanítói hivataluk végeztével visszatérvén a főiskolába, megszakadt theologiai tanfolyamuk bevégezésére, vizsgájuk a papi vizsgák előtt fog felvétetni.

10. Főtiszteletű szuperintendens ur jelenti, mikép az 1863-ik év szeptember 27-ik s több napjain Görgön tartott lelkészavató alkalmával elmondott egyházi és szertartási beszédek a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés határozata folytán kinyomatván, azok a miskolci rendőri hivatal által a nyomdában lefoglaltattak, mely körülményt jelenteni annyival inkább kötelességének tartja, mivel e körülmény nyilván protestáns autonomiánkba ütközik.

Egyházkerületi kormányunknak egyik legfőbb s legszentebb hivatása lévén egyházi autonomiánk, s nemkülönbén vallásunknak hitelveink s szertartásaink szerint való szabad gyakorlata, s ekkép a lelkiismeret szabadságának folytonos megőrizése felett örködni, miután fentebb említett egyházi beszédek lefoglalása épen ezen legszentebb jogainkat sérti, s az 1792. 26 törvénycikk erején alapuló azon törvényes joggyakorlatunkba ütközik, miszerint eddigelőlcso könyveinket s iratainkat saját cenzoraink vizsgálták, most pedig ezen gyakorlat egészen mellőztetett: egyházkerületi kormányunk ezennel tiltakozik minden ilyféle lefoglalások ellen, s e sérelem orvoslása végett feliratában

megkérendi a nagyméltóságu magyar királyi helytartótanácsot, hogy a lefoglalt egyházi beszédek kiadatását megrendelni, s jövőre a rendőrséget minden vallásos életünket ily közletről érdeklő efféle sértő eljárásoktól eltiltani méltóztassék.

11. A gömőri egyházmegyébe kebelezett sajó lenkei egyházban szolgált, de 1861-ik évben hivatalától törvényesen elmozdított lelkész, Somogyi János hivatkozva kaposi gyűlésünk 1868. szám alatti határozatára, mely neki erkölcsi javulása esetében reményt nyújt hivatalra leendő alkalmazás iránt, a gömőri egyházmegyétől is ajánló bizonyítvánnyal kísért folyamodványában azért esedezik, hogy miután több éven át családjával együtt legnagyobb nyomorban töltött napjai rá nézve a megpróbáltatás, s méltó bűnhődés kemény tűzpróbai voltak, s elegendő lelki erőt érez magában az egyházi hivatal bármelyik részének hűséggel és erkölcsi tisztasággal leendő hasznos folytatására, venné kegyeibe őt egyházkerületi kormányunk, s oldaná fel a keményen sujtó ítélet alúl, megengedvén ha csak a legesekélyebb egyházi vagy iskolatanítói állomásra leendő alkalmaztatását is, nyitna utat előtte annak bebizonyítására, hogy a főtiszteletű egyházkerület legszentebb dologban, a megkegyelmezésben, atyai szívének jótéteményét, nem méltatlanra árasztotta ki.

Egyházi kormányunk, keresztyéni szeretetben gyökeredző erkölcsi hivatásához méltólag mindig örömet érez azon, ha egy eltévedt s törvényes ítélet által sujtott egyént a megjobbulás ösvényére visszatérni lát és tapasztal, ugyanazért folyamódót, a gömőri egyházmegyének mellette kiadott erkölcsi bizonyítványa alapján az ő ellene 1861-ik év május 1-jén Miskolcon tartott egyházkerületi konzistoriumban megerősített ítélet alól felmenti, s megengedi neki, hogy az illető egyházmegye által tanítói hivatalra alkalmaztassék. Szívére köti azonban folyamodónak, hogy egyházkerületi kormányunk ezen vele éreztetett jóakarátát az erkölcsiségben leendő folytonos erősülés s előmenetel által kiérdemelni mulaszthatlan kötelességének ismerje.

12. Beadta a főiskolai felügyelő bizottmány, az építkezés tárgyában véleményes jelentését, de mivel, az e mellé mulhatatlanul megkivántató költségvetást a megbizott építőmester el nem készítette.

Ezen ügy tárgyalása jövő július hóban Sárospatakon tartandó gyűlésünkre halasztatott.

13. Olvastatott a nagyméltóságu magyar királyi helytartótanács folyó 1865. év január hó 16-án kelt ⁸⁷⁸⁰⁰₁₈₆₄ szám alatti leirata, mely szerint a sárospataki főiskolának, úgy a miskolci és rimaszombati gimnáziumoknak mult évi október 20-án 794. szám alatt fölterjesztett s 186³/₄. tanévre szóló végjelentései nem elégségeseknek mondatnak azon tanintézetek állapotának biztos megismertetésére. Ugyan is, különösen a sárospataki főiskolában nincs bemutatva a lecketerv valóságos alkalmaztatása, a tantárgyak, vagy tankönyveknek bevégzett részei s a tanárok eljárása. Az érettségi vizsgákról részletes jelentés, s az azokról vitt jegyzőkönyvek bemutatása, valamint a tanárokról bővebb tudósítás fölterjesztése is elmulasztatott. A nyomtatott közigazgatói tudósításban mit sem találhatni a főiskola statisztikájából. A képezde nem tekintetik az egyházkerület szükségeinek megfelelő intézetnek, a mennyiben 3 év folyamában, összesen csak 34 tanítványa volt, holott a theologiai tanfolyam 4 évi folyamában 80-nál több halgatót számlált. Tanítói állomások azonban rendesen számosabbak mint lelkészi állomások. A gimnázium alsóbb osztályának népessége is sokkal nagyobbak mondatik, minthogy együtt sükerrel taníttathatnék, mert mindegyiknek 100-nál több tanítványa volt. És már a tanulók ily szerfeletti száma, hogy mennyire gátolja a tanítás haladását, egyébire nem is tekintve már csak abból is látható, hogy a tanító nem képes a nyelvek tanításánál oly számos tanítvány írásbeli gyakorlatait kellő pontossággal átvizsgálni s kijavítani, mi nélkül pedig a nyelvtanításnak kívánt sükere nem képzelhető. Minélfogva a kívánt eredmény tekintetiből, mellözhetlenül szükségesnek ajánlatik oly intézkedés, miszerint az egyes gimnáziumi osztályokban kissebb s inkább megfelelő számmal legyenek a tanulók. Továbbá, hogy ez intézetben az érettségi vizsgán a munkamutatványokból látható, miszerint a föladványok nem voltak egészen hozzámérve a gimnáziumot végzett ifjak előmeneteleihez, s a munkák kellő szigorral nem javíttattak s bíráltattak; s hogy a jelentések szerint ítélve, a gimnáziumi tanárok száma nem elegendő arra, hogy a tanítás minden osztályban a különféle tantárgyak és tanszakok szerint helyesen rendezve legyen. Mindezeknél fogva szuperinten-

densi hivatalunk a tudományos műveltség érdekében fölhivatik: miszerint oda hatni sziveskedjék, hogy a nevezett tanodáknál a tapasztalt hiányok pótoltságának, s azokról jövőben kimerítőbb jelentések terjesztése fel. Mely jó akarató útmutatások, ha netalán eredmény nélkül maradnának, szigorúbb rendszabályok és nevezetesen a hanyagságban tapasztalt intézetek nyilvánossági jogának visszavonása is fogna bekövetkezni.

Egyházkerületi kormányunk, tiszteletben tartva az államhatalomnak egyházi és iskolai ügyeinket illető, s különben is fennálló törvényeken sarkalló legfőbb felügyeleti jogát — mint eddig ugy ezután is, — de minden esetre az 1790. 26. t. c. által biztosított önkormányzati jogaink körén belül, megteendi időnkint iskoláinkról általános jelentéseit, s e mellett időnkint gondoskodni fog, hogy ezen intézetben mindaz megtörténjék, mit az ifjuságnak a fejlődő kor által igényelt nevelése körül tenni szükségesnek és üdvösnek ismerend. A mi pedig legközelebb azon hiányokat illeti, melyek a magas leiratban iskoláinkat illetőleg elősorolvák, mint jelesen a többek között a gimnáziumi osztályoknak a tanárok csekély számához képesti túlnépessége, s a képezdei tanulóknak az egyházkerület szükségéinek meg nem felelő csekély száma: azok általunk is kellő kipótlást igénylő, azonban inkább csak látszólagos hiányoknak tekintetnek; a mennyiben a túlnépes, főleg algimnáziumi osztályokban a köztanárok mellett még számos, s körülbelül minden 10 növendékre eső egy egy magántanító alkalmaztatik törvényes kötelezettséggel; míg a képezdei növendékek csekély száma, s az egyházak ebből eredhető szükségéi az által pótoltatvák: hogy a képezdei tanulmányokra hittanhallgató ifjaink is köteleztetve vagynak annyira: hogy csak ezen tanulmányok hallgatásáról, s azokbani képességekről nyert iskolai bizonylataik mellett fogadhatnak el köztanítói állomást. — De különben — mint ezen, ugy a többi fenforgó, s a magas leiratban elősorolt hiányok elenyésztetésére is a kellő legszükségesebb intézkedések már megtétettek, s a felmerülő szükséghez képest jövőben is időnkint folytonosan megteendő. Mély tisztelettel ki kelletik azonban jelentenünk, hogy mi tanintézetek ügyében a kor és szükség által parancsolt intézkedések tételét, kellő reformokat s általában a tanügy belső kezelését a mennyiben azt részünkre az 1790—92. 26. t. c. biztosítja, az illető egyházkerület hatás- és jogköréhez tartozónak lenni ismerjük.

14. Föggondnok ő nagy méltósága jefentvén, hogy a magyar protestáns irodalmi egyesület alakíthatására reménylett legfelsőbb engedélyt illetőleg: fölterjesztésünkre oly kívánt válasz, — a melynek alapján annak létesítését tovább fejleszteni lehetne —, nem érkezett.

Ez ügy, annak legfelsőbb helyeni előmozdítása tekintetéből a tartandó egyetemes értekezlet elé terjeszteni határozatlik.

15. Olvastatott az alsó zempléni egyházmegyei bodrogközi lelkészek és tanítók folyamodványa, melyben panaszolják: hogy a bodrog- és tiszavidéki árszabályozó társulat által mentesítendő parokhiális és iskolatanítói földektől járó szabályozási költségek tőlük való követelésével nem csak erejük felett, terhelhetnek; hanem akiket már az életgond és nagy adók a nélkül is tulságosan megterheltek, az egyházak számára önköltségeiken kényszerítettnek földeket biztosítani; mely teher ha a változások általi egyházi örökölések szerint, egyik egyházi hivatalnokról a másikra szállana is; időjártával mindig nevedvén: végetlen bonyodalmak és kellemetlenségekre nyitna széles tért. Miért is kéri a főtiszteletű egyházkerületi kormányzókat, hogy legbölcsebb belátása szerint ezen végromlással fenyegető helyzetből őket kiemelni méltóztassék.

Mélyen sajnálja egyházkerületi kormányunk az ártéri fizetések által ily tulságosan terhelt folyamodó lelkészek és tanítók nyomasztó helyzetét, s a mennyiben ezen ártéri fizetések terhének viselése méltányosan az egyházakat mint tulajdonosokat, nem pedig az egyházi hivatalnokokat, mint szolgálatuk díja fejében csupán azok haszonvevőit illeti: kötelezőleg ajánlatlik az egyházaknak, hogy e teher fedezésére, valamely hitelintézettől törlesztő kamatos kölcsön összeget eszközöljenek, s egyházi hivatalnokaikat ezen igazságtalan teher alól mentsék föl.

16. Czelder Márton, moldva-oláhországi első magyar ref. missionárius főtiszteletű szuperintendens úrhoz intézett levelében előterjesztvén: hogy a moldva-oláhországi missió részére egy az ő működéseit támogató segédlelkész társra lenne szüksége: kéri hogy ily alkalmas, s az ügy szentsége által áthatott egyén küldését eszközölni kegyeskedjék.

E nagyfontosságú vállalatra Vincze Dániel, főiskolai IV. éves hittan-hallgató ajánkozott, ki is saját kérelme következtében, még jelen vizsgák folyama alatt bekebelezési papi vizsgára, s ennek sikerülése esetében a papi tisztek teljesíthetésére is kibocsáttatni, s ez által fontos vállalata megkezdésére fölhatalmaztatni határoztatik, oly föltét alatt azonban, hogy ha ezen vizsga letétel után, ezen missionáriusi vállalata iránti szándokát megváltoztatná, jelen vizsgája semmisnek nyilvánítatván: ha lelkészi pályára kívánna lépni, új bekebelezési vizsgáért köteleztetik folyamodni.

17. Olvastatott a sátoralja-ujhelyi egyház több rendbeli csatolmányokkal felszerelt folyamodványa, melyben előterjeszti, hogy miután a kebelében megüresült lelkészi állomást, a főtiszteletű egyházkerületi kormány által engedélyezett egy év letelte után legjobb szándékkal s ez ügyben tett nyilvános törekvései s kísérletei dacára sem tölthette be mindezideig, folyamodott a nagytiszteletű felső-zempléni egyházmegye folyó év február 14-én Kolbásán tartott gyűléséhez az iránt, hogy engedne neki az illető egyházmegyei kormány még több időt a lelkészi állomás betöltésére, egyszersmind a lelkészi jövedelem ezen részének, mely a szükösi pénztárt illetné, az egyház szükségeire leendő további fordíthatása iránt a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés eleibe adandó kérvényét támogatná. Azonban az egyházmegye a helyett, hogy e kérelmet támogatta volna, folyamodó egyházat oda útasította, hogy ápril 20-ik napjáig a lelkészi állomást töltsse be, különben az egyházmegye azon kanonszerű jogával fog élni, miszerint az ujhelyi egyházba rendes lelkészt rendel az e célból ápril 20-ra Ujhelybe kitűzött pótgyűlésben, mely meg is történt; mert miután azon okok, melyek az ujhelyi egyházat lelkész választásában a kolbásai gyűlésig hátráltatták, oly kevés idő alatt elháríthatók nem valának, nevezetesen 800 veforintról 800 o. é. forintra emelni célzott lelkészi díjlevelét az egyháztagok aláírásával nem biztosíthatta, költséges építkezéseit be nem végezhetette, sürgetősb adósságait sem törleszthetné le, noha az egyház az esperesi hivatalhoz írt levelében ügyének a főtiszteletű egyházkerületi gyűlésre leendő föllebbezését inepélyesen kijelentette, az egyházmegye fentebb érintett pótgyűlését csakugyan megtartván, Ujhelybe rendes lelkészül Hegedűs Endre legidősb káplánt rendelte, mely rendelkezése által a különben is sok bajjal küzdő ujhelyi egyházat szabad hivatási jogától megfosztván, nagy zavarba hozta.

Esedezik azért a főtiszteletű egyházkerületi kormány előtt, hogy az egyházmegye sujtó ítélete alól kegyesen felmenteni, s a papválasztásra még némi haladékot engedni méltóztassék.

E folyamodvány folytán felolvastattak minden ez ügyre vonatkozó okiratok a felső-zempléni egyházmegye e tárgyban hozott ítéletével.

Mely ítélethől tisztán kitűnván az, hogy a felső-zempléni egyházmegye törvényes köelmét teljesítette, akkor, midőn az ujhelyi egyházat elsőben lelkészválasztásra útasította, ennek nem teljesítése esetében pedig a kánonok értelmében oda lelkészt rendelt, ugyanazért ezen ítéletet jogerejében fentartandónak kellene ítélni. Tekintve azonban az ujhelyi egyháznak folyamodványában kifejtett s rá ugy az idők mostohasága, mint a régibb kor mulasztásai által nehezedett viszonyokat, meglévén a felől is győződve, hogy nevezett egyháznak távolról sem volt célja magát ellentétbe hozni az egyházmegyei kormányval, sőt hogy ez ügy miatt az ujhelyi egyház s a megyei kormány közt támadt feszültségnek is elejét vegye, hatóságában álló kegyelmezési jogánál fogva egyházkerületi kormányunk az ujhelyi egyháznak kérelmét megadja, s jövő év szentpálnapjáig a lelkészválasztásra haladékot enged, oly meghagyással azonban, hogy a szükösi pénztárt illető részletét a lelkészi fizetésnek mulhatlanul befizesse. Egyszersmind mivel ez ügy tárgyalásánál magának az egyháznak elismerése szerint is nyilvánosságra jött azon körülmény, hogy az ujhelyi egyház eddigelé lelkészeit mindig esperesi engedély nélkül hívta, s e gyakorlathoz, mint hagyományos kiváltságához ragaszkodott, minthogy prototásn egyházunkban az ily kiváltságoknak semmi helye, sőt épen az egyes egyházak közti testvériség, s egység erkölesi ereje abban sarkallik, hogy mindenik egyenlő joggal s szabadsággal bírjon, a sátoralja-ujhelyi egyház határo-

zottan oda útasíttatik, hogy úgy jelen esetben, mint jövőre is lelkészeit mindig esperesi engedély mellett hívja.

18. Az 1864-ik év ápril 26-án s több napjain Miskolcon tartott gyűlés jegyzőkönyve 14. szám alatt kiküldött választmány beadja javaslatát, a lelkészválasztás szabályozása iránt, melyben kijelenti, hogy noha a főtiszteletű egyházkerülettől vett utasítása folytán komolyan átgondolta dr. Ferenczy József úrnak, e tárgyban hirlapilag is ismert, hollandi papválasztási tervét; de mivel annak részint egyházi szervezetünkbe leendő átplántálhatása iránt többféle nehézségekkel találkozott, többek közt megszorítva látja az által egyházközsegeink szabad választását, részint mert oly lényeges változtatások behozását, minővel az ajánlott terv járna egyedül az egyházi törvényhozás körébe tartozónak véli javaslatát, attól eltérőleg, és csupán oly szempontok figyelembe vételével készítette, melyeket jelen egyházi viszonyaink közt kivihetőnek s életrevalónak ítélt.

Ha azonban mégis a főtiszteletű egyházkerületi kormány akkép lenne meggyőződve, hogy a hollandi rendszernek egyházi életünkhözi átidomítása lehetséges, s tetemes nehézségek nélkül kivihető lenne, választmány azt mint saját meggyőződése szerint, úgy a jó rend érdekében, mint az érdemesb lelkészek promocioja tekintetéből is leginkább célravezetőt, ön javaslatát megelőzőleg, a főtiszteletű egyházkerület becses figyelmébe ajánlja.

Egyébiránt feladatát megoldani akarván a választmány, hogy a lelkészválasztás körül naponként mindinkább felmerülő zavaroknak s visszaéléseknek némileg gát vettessék, oly közvetítő javaslatot terjeszt elő, mely ha a főtiszteletű egyházkerületi kormány helyeslésével találkozik, sok részben fog a bajon segíteni.

Felolvastatván azért egész terjedelmében a választmány munkálata, azon következő csekélyebb módosítások tétettek:

1-ör a vocatiora képesítő 2-ik papi vizsga az eddiginél nem két évvel, mint a választmány javasolja, hanem egy évvel tétetik hátrább, s így a segédlelkészek csak két s nem három évi gyakorlat után lesznek hívhatók.

2-or a 3-ik pontra nézve: a megürült lelkészi állomás betöltésére nem egy, hanem két hónap engedtetik, melyen belől az okvetlen betöltendő. Továbbá az özvegy mellé a káplán nem „időtöltő“, hanem „segéd“ címmel rendeltetik, a körülmények szerint az egyházmegyei kormány által meghatározandó fél, vagy egy harmadrész fizetésre. Fenhagyatván azon út és mód is, hogy csekély jövedelmű, s egymáshoz közel fekvő egyházakban, az özvegyi év eltelte alatt szomszéd lelkészek teljesítsék a lelkészi szolgálatot.

3-or A 4-ik pontra nézve, hol a halálesetről van említés, minden további versengések kikerülése végett, határozottan kimondatott, hogy egyházkerületi kormányunk a haláleseten egyedül a természetes halált érti.

4-er. A lelkészválasztás rendjének, i) pontja mint mellőzhető kihagyatik. Végre

5-ör. Sanctióul kimondja egyházkerületünk, hogyha valamely egyház ezen szabályokba ütköző eljárást követne a papválasztásnál, az esperesi hivatal által erélyesen megintetvén az iránt, ha ezen intésnek sem engedne, az egyházmegyei felsőség minden ily esetről azon kánon szerű jogával fog élni, miszerint az ily egyházakba lelkészt rendel.

Ezen módosítások, választmány javaslatával összhangzásba hozatván, a lelkészválasztási mód következőleg alapíttatott meg.

1-ör. A papi vizsgák minden tekintetben szigoruvá tétetnek, úgy hogy a vizsgát csak kitűnő, és dicséretes sikerrel kiállott ifjak bocsáttatnak papi hivatalra, türehető s kielégítő készületűek semmiképen nem.

Az eddigi mód szerint az ifjak két vizsgát kötelesek kiállani.

Az első vagy bekebelezési vizsga annyiban módosíttatik, hogy a szuperintendensi hivatal könyebbítése végett, ezután egy esperes és segédgondnok elnökletük alatt, teljes számú egyházkerületi választmány előtt, melyben az egyházmegyék képviselve lesznek, fog tartatni. Sárospatakon a theologiai tanárok közreműködésével, hogy e vizsga kellő szigorral történjék, egy nap 4 ifjú vizsgája vétethetik fel. Mindeniknek vizsgája végeztével titkos szavazat útján fog eldöntetni, felvehető, s bekebelezhető-e a papi hivatalra vagy nem? ennek eldöntése után fog neki kitűnő vagy 1-ső osztályzat adatni.

2-or. A vocatiora feljogosító második vizsga az első után 2 évvel vétetik fel, midőn már valaki két évig segédlelkész volt, s így a kellő lelkészi gyakorlatot megszerezte magának, e 2-ik vizsga előtt senki rendes lelkészi állomásra meg nem hívható. Megjegyzendő itt is, hogy ezen vizsga is kellő szigorral történvén, különösen a papi hivatal gyakorlati oldalára fordíttassék legtöbb figyelem, az írásbeli dolgozatokra tárgyak előre ki nem adandók.

E második vizsga a szuperintendens elnöklete alatt történik, az állandó vizsgáló bizottmány előtt.

3-or. A megürült papi állomások a halálesettől számítandó két hónap alatt az esperesi hivataltól nyert concessa mellett minden kivétel nélkül betöltendők, ez megtörténvén, a legidősb segédlelkészt rendeli azon állomásra az esperesi hivatal az özvegy mellé, fél, vagy a körülmények szerint $\frac{1}{3}$ fizetésre, az özvegyi év eltelte után, belép a megválasztott rendes lelkész hivatalába.

4-er. Azon egyházkerületünkben eddig is fenállott szabály, hogy a természetes haláleseten kívül, bármi módon megürült egyházakba csak az illető egyházmegye területén szolgáló rendes lelkészek hívhatók, s ekkép csak a változások által legutóljára megürült egyház segédlelkészek közül betölthető továbbra is, s minden kifogás nélkül érvényben tartatik.

5-ör. Hogy a lehető szigorú próbák és körülmények közt rendes lelkészi állomásra jutott egyének ne legyenek kénytelenek a mindennapi szükséges kenyérhez is nagy fáradsággal, s hivataluk szellemi oldalának elhanyagolásával jutni, minden üresedés alkalmával szigorún megkísérlendő lesz, hogy a 300-400 forintnyi jövedelmet lelkészeik részére biztosítani nem bíró kisebb egyházak mindenütt, hol az egyházak közelsége megengedi, affiliáltassanak, erre nézve az egyházmegyéek figyelmébe szigorún ajánltatik már 1856-ik évben Szentpéteren hozott egyházkerületi határozatunk, mely ugyancsak az affiliatio elvét határozottan kimondta. Csak így nyujtathatik mód s alkalom arra szegényebb állomásokon levő lelkészeinknek is, hogy megértve a felettünk sebesen haladó kor amaz irodalmilag is elhangzott szózatát „tanuljunk és tanítsunk“, e parancsoló szózatnak eleget is tegyenek.

A fentebb elsoroltakhoz alkalmazva már a lelkész választás rendjét az jövőre ekkép fog történni:

a. Ha megürül a lelkészi állomás valamely egyházban, az azonnal tudtára adandó az esperesi hivatalnak.

b. Az esperesi hivatal határozottan tudomására juttatja az egyháznak, hogy a megüresedett lelkészi állomás a lelkész halálától számítandó két hónap alatt rendes választás által mulhatlanul betöltendő.

c. Az esperesi hivatal egyetértve a helybeli egyháztanácssal, határidőt tűz a választásra.

d. A választási határidő a választást megelőző két vasárnapon szószékből köztudomásra juttatandó.

e. A választási határidőig az egyháztanács a választóképesek hiteles névsorát elkészíti. Választók az egyházbérfizetők kivétel nélkül.

f. Minthogy megüresedés esetében nincs a gyülekezetnek rendes lelkipásztora, a választás két az egyház által egyházmegyei tanácsosok közül választandó egyházi és világi biztos jelenlétében s felügyelete alatt templomban megy végbe. Ezen biztosok a szavazatokat hitelesen összeszedik, a többséget nyert egyén nevét a gyülekezetnek azonnal tudtúl adják, s az egész választás lefolyásáról jegyzőkönyvet vesznek, azt a gyülekezet előjáróival aláíratják, s egy példányban az egyháznál hagyják, másikban az esperesi hivatalhoz megküldik.

g. A választói jogot mindenki személyesen gyakorolhatja, e jog másra semmi esetben át nem ruházható.

h. Az esperesi hivatal az ekként törvényesen megválasztott egyén meghívásától a szükséges engedélyt meg nem tagadhatja; magában értetvén hogy az egyház volt lelkésze özvegyét, árváit, és az ott szolgált segédlelkészt szolgálataért teljesen kielégítse, akkora, mikor a megválasztott lelkész hivatalába az özvegyi év eltelte után belépendő lesz, különben a belépés elhalasztatik.

i. Ha az esperesi engedély mellett megküldött választási jegyzőkönyv és díjlevél alapján, a neki ajánlott állomást elfogadja, e díjlevél átvételével be van fejezve a választás.

f. Az állomás elfogadásáról értesítettvén az esperes, azon állomásra a legidősb segédlelkészt rendeli helyettesül, az egyházmegye által legközelebbi gyűlésen meghatározandó fél vagy $\frac{1}{3}$ fizetésre.

g. Ha a megválasztott egyén a meghívást el nem fogadná, a tér újra megnyílik a gyülekezet előtt az előbbeni mód szerint a választásra.

h. Végre ha valamely egyház a fentebbi pontokban megszabott választási rendet megsértene, figyelmeztetendő az esperesi hivatal által a törvényes rendre, s ha annak ekkor sem tenne eleget, a canonok értelmében, s elveszti szabad választási jogát, azon egy esetre, s az egyházmegyei felsőség fog azon egyházba lelkészt rendelni.

Midőn ezen lelkész választási rendet egyházkerületi kormányunk leg-

jobb meggyőződéssel köztudomásra juttatja, azon élénk reményét fejezi ki, hogy ez által a közügynek jó szolgálatot tett, s az egyházak magukat ehhez pontosan alkalmazandják. Egyébiránt félreértések kikerülése végett megjegyzi, hogy ezen szabályzat az egyházakkal jegyzőkönyvileg történt közlése, s annak a gyülekezetben leendő fololvasása után azonnal életbelép ugyan, de mivel a törvénynek visszaható ereje nincs, az egyházakban még most időtől-től minőségben szolgáló segédlelkészek, mint ilyenek fogják az eddigi javadalmak megtartása mellett hivatalukat bevégezni, magok azon egyházak is, melyeket ezen szabályzatunk üresedésben talált, az ebben megalapított renddel ugyan, de nem a megszabott két hónapi határidő alatt lesznek kötelesek a megüresedett papi állomást betölteni, hanem az eddig gyakorlatban volt idő engedtetik nekik a választásra.

19. A Sárospatakon 1865. február hó 1-ső és 2. napjain tartott egyházkerületi kisebb gyűlés jegyzőkönyve 10. száma alatti azon határozat: miszerint az alsó zempleni egyházmegyebeli bodrogközi lelkészek, és iskolatanítók, a reájuk nézve tulterhelő artéri fizetések alul az által mentesítettnek, hogy e teher fedezésére valamely hitelintézettől, maguk az egyházak, mint azon biztosított földrészek tulajdonképeni birtokosai, törlesztő kamatos kölcsön összevetet eszközöljenek.

Oda módosított; hogy főtiszteletű szuperintendens ur fölkéretik, az illető megyei hatósággal magát érintkezésbe tenni s lehetőleg eszközölni: hogy ezen artéri fizetések terhét ne az egyházi hivatalnokok, hanem maguk az egyházak viseljék. Mely eljárását, ha kedvező eredmény nem kísérik: az egyházak oda lemnének utasítandók, s illetőleg kötelezendők, hogy a papi s tanítói ekként biztosított földterékből egy bizonyos rész az egyház használatába boesáttassék át; mely annak jövedelméből az artéri fizetési terheket törlesztőleg bizonyos meghatározott idő alatt tisztázza le; azontul azon földek rendeltetésük szerint ismét az egyházi hivatalnokokra szállván vissza.

20. A tiszán-, és dunántuli helvét, ugyszintén a dunánimemi, dunántuli és tiszai ágostai hitvallású egyházkerületek, valamint a békés-bánáti helvét hitű egyházmegye legutóbbi közgyűléseinek jegyzőkönyvét, az illető szuperintendensi és főjegyzői hivataluk által egyházkerületünknek megküldetvén

Testvéri szeretettel fogadtatott, s ezen testvéri kedves kapocs további föntartása s erősbitése tekintetéből egyházkerületünk részéről is gyűléseink jegyzőkönyvei a testvéregyházkerületnek megküldetni, s ez által a tanusított szives figyelem viszonztatni határoztatik.

21. Egyházkerületünk gondoskodásának tárgyai között kitűnő helyet a kebelében létező egyházak minden nemű épületeinek tűzkarmentesítése foglalván el, a folyó 1865. évi ápril 6-án Miskolcon ez ügyben tartott tanácskozmánynak jegyzőkönyve, melyben a tiszántuli főtiszteletű egyházkerület által folyó 1865. január hóban tartott közgyűlésének Lónyai Menyhért úr által, a tömeges, és pedig az első magyar általános biztosító társulathoz csatlakozás mellett eszközzendő biztosítás iránt tett javalatot elfogadó határozata.

Továbbá a dunántuli ágostai hitvallású főtiszteletű egyházkerület szuperintendense főtiszteletű Haubner Máté urnak, a kormányzata alatti egyházkerület részéről a tömeges, az első magyar általános biztosító társulathoz csatlakozás mellett eszközzendő biztosítás érdekében tett intézkedéseket tudató, főtiszteletű szuperintendens urhoz intézett levele nyomán az első magyar általános biztosító társulattal hosszabb időre kötendő szerződés mellett, tömeges biztosítást ajánlja.

Ugyan erre vonatkozólag a „Hungária“ biztosító bank Pozsonyban székelő igazgatóságának az egytetemes protestáns egyház összes ingatlan vagyonának tűz elleni tömeges biztosítása tárgyában egyházkerületünkhöz intézett beadványa; nem különben

„A pesti biztosító intézet“ igazgatósága részéről főgondnokunk ő nagyméltósága elébe terjesztett nyilatkozat tárgyalás alá vétetett.

Az összes egyházak középületeinek biztosítását akként ohajtván keresz-től vinni egyházkerületünk, hogy az a nyereszkedésnek legtávolabb színétől is mentten, az egyházak érdekének minden tekintetben megfeleljen, s e szempontból kiindulva a tanácskozás alá vett munkálat s nyilatkozatok egybeve-

tése nyomán meggyőzetvén arról, hogy a kölcsönös biztosítás elméletileg minden biztosítási módok között a legelőnyösebbnek mondható, miután az érdekelték valójában csak annyi díjt fizetnek, mennyit évenként az okozott károk és a közös igazgatási és kezelési költségek tesznek, az egyházi középületek biztosítására nézve a kölcsönösség elvét állítani fel, teljesen indokoltnak tekinti.

Ennek kimondása mellett főtiszteletű szuperintendens Zsarnay Lajos és tekintetes Szathmáry Király Pál segédgondnok urak elnöklete alatt Kun Bertalan, Kun Lajos, Misley Károly, Mocsáry Lajos, Szathmáry Király György, Szűcs István, méltóságos báró Vay Béla urakat oly utasítással küldi ki, miszerint az egyházi középületek biztosításánál, a kölcsönösséget állapítva meg kiindulási pontul, ennek egyházkerületünkben önállólag, vagy ha ezt kivihetetlennek találnák, más testvér egyházkerületekkel szövetkezve leendő életbeléptetésére vezető eszközöket és módokat hozzanak javaslatba, e tekintetbeni eljárásuknál más szakértő egyének közremunkálásokat is igénybe vehetendők lévén.

Utasíttatnak továbbá küldötteink, hogy ha a beszerzendő adatok összeállítása nyomán, s minden oldalról megfontolás által azon meggyőződésre vezéreltetnének, miszerint a biztosításnak kölcsönösség alapjáni eszközlése lehetlen, a már jelenleg fenálló vagy időközben még netalán keletkezendő biztosító intézetekkel és részvényes társulatokkal magokat érintkezésbe téve, azokat ajánlataik iránt hallgassák ki, s eljárásuk eredményét egy minden oldalról kimerítő javaslat alakjában a folyó évi szeptember hóban tartandó közgyűlésünk elébe lévén terjesztendők. Egyébiránt

kijelenti egyházkerületünk, hogy a kebelebeli egyházak középületeiknek kötelességükben álló biztosítását addig is eszközözlék, míg a biztosítás tárgyában egyházkerületünk részéről megállapodás történnék. Végül:

nem csak testvéries egyetértésünk tanusítása végett, hanem viszonzásául is azon figyelemnek, miszerint a biztosítás tárgyában általa határozatilag elfogadott tervet arra vonatkozólag tett intézkedéseinek tudatása mellett egyházkerületünkkel közleni szives volt, addig is míg jelen közgyűlésünk teljes jegyzőkönyve megküldetnék, a tiszántúli helvét hitvallásu főtiszteletű egyházkerület mai napon a biztosítás érdekében hozott határozatunkról értesíttetni rendeltetett.

22. Az unghi egyházmegye folyó év március 14. és 15. napjain Jenkén tartott közgyűlés jegyzőkönyve 15. száma alatt jelentvén: miszerint pálóczy Horváth Mária, Pinkócon mult évi augusztus hó 19-én végrehajtással befejezett rendezéskor, a pinkóci lelkész, tanító és egyház részére tett alapítványában, a lelkész eddigi 21,460 □ öl bel és kül birtokát, 24,906 □ öllel szaporította, s a tanító részére 21,900 □ öl, mint szintén az egyház részére is 6,500 □ öl földet adományozott; az ennek alapját tevő, s azt kitűtető hiteles földkönyvi kivonatok három példányának egyikét a főtiszteletű egyházkerület levéltára részére megküldi.

Kedves tudomásul vétetvén, az egyházi s iskolai ügyek körüli buzgalomról s áldozatairól hazaszerte ismert nemes lelkü adományozónó irányában jegyzői toll által közlendő hálás elismerés és köszönet nyilváníttatni, s a beküldött földkönyvi kivonat az egyházkerületi levéltárba betéttetni határoztatik.

23. Ugyan azon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyve 16. száma alatt a ptruksai leány egyház, s annak tanítójának rendezés előtti, és utáni birtokát kimutató földkönyvi kivonatát épen ezen célból megküldvén

Szintén az egyházkerületi levéltárba letéttetni rendeltetik.

24. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 2. száma alatt fölterjeszti Benedek János reviscei lelkésznek már a mult évben is bejelentett, de eddigelé eredménytelenül maradt panaszát Friedmánszky Márton, ubrizsi rom. kath. lelkész ellen; ki egyes házásokat hirdetési bizonyítvány mellőzésével esketett, valamint azon legujabb panaszát is: hogy sáros-reviscei ó hitü lelkész Markovics József, a lefolyt évben, egy reformált apa

után vegyes házasságban született gyermekeket nem csak keresztelt, de el is temetett, s az anyakönyvbei bevezetés végett szükséges keresztelési és temetési jegyzék kiadását határozottan megtagadta; kérvén a főtiszteletű egyházi kormányzókat — mint ezen — úgy az e vidéken létező s idegen elemek közt szórványosan fekvő egyházakban mindig sűrűbben felmerülő ily nemű esetek jövőre meggátlását legfelsőbb helyeken eszközölni.

A nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács egy tiszteletteljes feliratban megkéretni határozatlik az iránt, hogy törvényeinkbe ütköző, s vallásos szabadságunkat mélyen sértő ily nemű gyakori tények elkövetésének egy hatályos rendelete által elejét venni, s e részbeni panaszaikat valahára orvosolni méltóztassék.

25. Ugyanazon egyházmegye, általa testületileg ajánlott szegény sorsú jó erkölcsű s igyekezetű, e mellett a szláv nyelvet teljesen bíró Kosztré Mihály ifjút, kit a sárospataki tápintézeti felügyelőség nevezett egyházmegye ajánlata mellett is a tápintézetbe fel nem vett, a végre ajánlja egyházkerületünk pártfogásába, hogy ezen ifjúnak különösen szláv ajkú hiveink egyházi érdekei tekintetéből kívánatos kimíveltetését a tápintézet jótékonyágában folytonos részletetés által elősegélni méltóztassék. Egyszersmind hogy a tápintézetbe felvételeknél előjöheto visszaélések megakadályoztassanak: a felvételi tárgyalásoknál a főiskolai igazgatóság mellé a tápoldát alapított s folyvást segélyező 8 egyházmegye megbizottjaiból alakítandó választmány kapcsoltatását indítványozza.

Anyaiskolai tápintézetünk ügyeinek vezetése ennek minden érdekeit szem előtt tartó rendes igazgatóság intézkedése alá levén helyeztetve, ennek az egyházmegyét is terhelő újabb szaporításainak szüksége fen nem forog; s Kosztré Mihály tanuló ifjú is oda útasíttatik, hogy a tápintézet igazgatóságához annak idejében folyamodjék.

26. Ugyanazon egyházmegye a nagy geóci építkező egyház azon kérelmét pártolólág terjeszti az egyházkerület elé, hogy képezdei kamattartozásának fizetése építkezése bevégeztéig függesztetnék fel, azontúl ezen kötelezettségét szives készséggel teljesíteni igérvén.

A képezde fentartására szolgáló különben is csekély jövedelmi pénzekre ez intézetnek folytonos szüksége levén, folyamodó egyház kérelme nem teljesíttethetik.

27. Ugyancsak azon egyházmegye 1865. március hóban tartott közgyűléséből, az ungvári egyházat a kebelebeli népiskolahelyiségéül megvett épület kiigazítására kívántató öszveg pótlása végett a gyámhárból 500 ft. adományyal gyámolítatni ajánlja.

Az ajánlást tartalmazó jegyzőkönyv kivonat pénzügyi választmányunknak azon útasítással adatik ki, hogy a folyamodó egyház irányában fenforgó körülményeket méltó figyelembe véve, az előterjesztett kérelmet illetőleg, véleményes tudósítását folyó év július hóban Sárospatakon tartandó közgyűlésünkre a többi folyamodványokra tett megjegyzéseivel együtt adja be.

28. Ugyanaz ungi egyházmegye az 1863. május hóban Miskolcon tartott egyházkerületi közgyűlés határozatára nézve, miszerint azon első káplánok, kik mint félfizetéssel ellátott helyettes lelkészek, minden papi foglalkozást s eljárást egyedül teljesítenek, s a szolgálatra nem képes, de őket nem is fizető lelkésznek mint főnöknek káplánaiúl épen nem tekinthetők, azon egyház által hol a fentebb körülirt minőségben működnek, minden további ide s tova mozdítás mellőztével, rendes lelkészül is elválasztathatnak, minden homálytól ment értelmezésre kéri fel egyházkerületünket.

A lelkészek választása tárgyában mai napon hozott szabályok az ungi egyházmegye által tett előterjesztésben foglalt körülményre is kiterjeszkedvén, e részbeni tüzetes intézkedés szüksége fenn nem forog.

29. A gömöri egyházmegye alsó szuhai lelkész Majomi Józsefnek e megyei főjegyzővé lett választását tárgyazó jegyzőkönyvi kivonatot fölterjesztvén.

Tartalma tudomásul vétetett.

30. Ugyanazon egyházmegye az egyházlátogatók tudósításaira nézve az egyöntetűség tekintetéből újabb, korszerű s a jelen viszonyokhoz alkalmazott útasítás kidolgozása iránt keresi meg egyházkerületünket.

Örömmel veendi egyházkerületünk, ha a megkereső egyházmegye egy általa e tekintetben készített tervet, illetőleg javaslatot fog egyházkerületünk bírálata s jóváhagyása alá terjeszteni.

31. Ugyanazon egyházmegye a domestika életbeléptetését szorgalmazván

Az annyira közérdekű ügyben teendő további intézkedést a minden tekintetben nyomasztó viszonyok miatt, azoknak keresztyéni erős hittel várt jobbra fordultáig kénytelen elhalasztani egyházkerületi közönségünk.

32. Ugyanazon egyházmegye a sárospataki főiskola állapotáról szóló évi jelentéseknek annyi példányban leendő megküldését kérvén, miszerint abból minden egyháznak és közhivatalnoknak juttathassék.

Kérelme teljesíttetni rendeltetik.

33. A gömöri egyházmegye a bejei anyaegyházhoz tartozó fügei leányenyház papi és tanítói díjlevelét az egyházkerületi levéltárba leendő betétel végett beadja.

Tudomásul vétetett s az egyházkerületi levéltárba tételni rendeltetett.

34. Ugyancsak a gömöri egyházmegye folyó év ápril hó 4, s 5-ik napjain Radnóton tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 45-ik pontja szerint fölterjeszti: miszerint a népiskolák használatára szánt kézi könyveket részint terjedelmességük, részint drágaságuk, részint írmodoruk miatt teljesen célszerűtleneknek találja, s állítván, hogy a népiskoláknak olcsó, érthető, s rövid kézi könyvekre van szüksége, kéri az egyházkerületi kormányzékot ily nemű könyvek kiállításának eszközzésére; kinyilatkoztatván, hogy ha e részbeni ohajtása nem teljesülne, kényszerülve érzendi magát, ezen szükségletek lehető fedezésére, önmaga részéről is célszerű intézkedéseket tenni. Panaszul terjeszti föl továbbá a sárospataki főiskolában alkalmazásba vett azon sérelmes szabályt, miszerint az ott tanuló, s a főiskolában lakó ifjaktól egy részről lakbér, más részről az követeltetik: hogy minden iskolai év kezdetén, ha bár van is a tanoncnak olcsón szerzett kézi könyve, új könyvet szerezni köteleztetik. Miért is kéri a főtiszteletű egyházkerületet ezen az iskolai taníttatást felette nehezítő rendszabályoknak eltörlésére, különösen a lakbért illetőleg annyival is inkább, mert ezen egyházmegye az állítólag folytonos évi adózása, s áldozataival föltartott főiskolai épületekben régi szokás szerint jogosan követelheti ifjainak ingyen szállásbani részesíttetését.

Ugy szintén a tornai egyházmegye is 1865. ápril hó 19, s 20-ik napjain Színben tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 41-ik száma alatt hasonlóul a főiskolai kézikönyvek megszerzése iránti kötelezettség megszüntetését kéri.

Nevezett egyházmegyék kérése elsőben is a főiskolábani ingyen lakást illetőleg: az annyi oldalról igénybe vett fentartási költségek máshonnan nem pótolhatása miatt az iskolai gazdaszáti fennálló szabályoknál fogva nem teljesíttethetik. A könyvek célszerűbb s olcsóbb kiállítására nézve pedig megnyugtatóul kijelentetik: hogy annak eszközzése az egyetemes tanügyi bizomány gondjai közzé tartozván, az legközelebb beadandó jelentésében ez ügyben kifejtett nézeteit, s illetőleg határozatait az egyházkerületi kormányzékkel közlendő. A főiskolai kézikönyveknek megszerzése iránti kötelezettség a főiskolai törvényekben lévén megalapítva, csak is azoknak megváltoztatásával lehet megszüntetendő. Mely törvények azonban az ezen kötelezettség alúli méltányos kivételeknek jelenben is mindenkor helyt adnak, s a szegényebb tanuló ifjak mint eddig, úgy ezután is a körülményekhez képest ingyen kézikönyvekben részesíttetnek.

35. Olvastatott az alsó-zempléni egyházmegyében kebeleztetett sajó-hídvégi egyház számos tagjainak folyamodványa, melyszerint nevezett egyház tagjai a lelkész választás körül követett eljárásukat, s az ezzel kapcsolatban lévő eseményeket előterjesztvén: az egyházmegyei határozat következtében hivatalaikból letett gondnokot és egyháztanácsnokokat hivatalaikba visszahelyeztetni kéri. Ennek folytán felolvastattak az illető egyházmegyének ez ügybeni eljárását minden részleteiben előtűntető fölterjesztése s ahhoz mellékelten az ez ügyre vonatkozó minden okmányok, melyek szerint nevezett egyházmegye, a sajó-hídvégi papválasztás körül az egyház tagjai által követett ferde eljárásokat, magának a szép hivatásáról megfélekezett presbiteriumnak tulajdonítván: különösen pedig az eddigi egyházgondnokot mind ezen botrá-

nyok fő tényezőjeül tekintvén: nevezett presbiteriumot határozatilag fölöszlatta, s újnak alakítását eszközölte, a gondnokot pedig, kinek erkölcsi viselete ellen azon kívül is súlyos vádak emeltettek, hivatalától sőt ez idő szerint mint presbiterré úgy gondnokká választhatási képességétől is megfosztotta.

A sajó-hidvégi papválasztásnál elkövetett botrányos visszaélések miatt hivatalaikból letett gondnok és presbiterekre nézve, a mennyiben a rájuk kimondott egyházmegyei ítélet alapjául felhozott, s a szabadválasztás eszméjével merőben ellenkező botrányos tények mint teljesen bizonyítottak állanak, az egyházmegye kimondott ítélete egészben és teljesen helyben hagyatik. Egyébiránt az egyházmegyei küldöttség által annak rende szerint eszközölt papválasztás megerősítettik.

36. Olvastatott az imolai egyház folyamodványa, melyben előadja, hogy legközelebb három év alatt két tanítót kellett a sárospataki iskolából hoznia, s mostani tanítója is egy évi hivataloskodás után más egyházba hivatattván, ezen gyakori változások szegény egyházuk költségeit tetemesen szaporítják; jelenben pedig a különben három éves tanítói hivatalt a legközelebbi tanító által be nem töltött két évre, volt abarai tanító Lenkei Pál elválasztása útján akarván betölteni, midőn e választásnak megerősítését a gömöri esperesi hivataltól kérték, az esperesi hivatal kérelmüket nem teljesíthetvén, egyházkerületünkhöz utasítottatott.

Folyamodó egyháznak különben sem levén szándéka a tanítói hivatalt állandósítani, megengedtetik, hogy a változott tanító által be nem töltött két évre tanítóságát szabad hívás útján betölthesse, s Lenkei Pál volt abarai tanítót iskolatanítójának elválaszthassa.

37. Az abauji egyházmegye az osztó igazsággal és méltányossággal nem látván öszszeférőnek, hogy kebeléből is mint bármely kisebb egyházmegyéből csak két egyház hirdettethetik évenként, az egyházkerületi kormány figyelmét a hirdetendő egyházak akkénti szabályozására hívja fel, hogy a számosabb egyházakkal bíró egyházmegyéből évenként kettőnél több egyház is segélyeztessék közhirdetés által.

Az egyházmegyék közti egyenlőség és testvériség tekintetiből egyházkerületünk a régi gyakorlat mellett továbbra is megmarad ugyan, mindazáltal megengedtetik az abauji egyházmegyének, hogy kebeléből kettőnél több szükölködő egyházat is ajánlhasson, föltartván az egyházkerület magának azon jogot, hogy azok közül alkalmilag kettőt vagy többet jelölhessen ki közhirdetés végett.

38. A papi özvegy árvatári választmány jelenti, hogy az özvegyek és árvák számát az egyházmegyék beadványaiból összeszámítván, bár az özvegyek száma a mult évben tízzel növekedvén összesen 144-et tesz; mindazáltal az eddigi kulcs szerint kiosztandó mennyiség az özvegyárvatár kamatainak kétharmadából 9 frt. 44 kr. híján kitélik; a harmadik harmadrész az alapszabályok szerint tőkésítendő lévén.

Tudomásul vétetett.

39. Olvastatott a szepsii egyház folyamodványa, melyben előterjesztvén tűzvész és költséges építkezéseiből eredett szorongatott helyzetét s azon szándékát, melyszerint eddigi elemi iskoláját két algimnáziumi osztálylyal ohajtaná nevelni, kéri egyházkerületünket, hogy a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács által engedélyezett kérő iveit elfogadni, részére házankénti körüljárás útján könyöradomány gyűjtést eszközölni, továbbá a hollandi alapítványból segélyezendők sorába előjegyeztetni méltóztassék.

Folyamodó egyház méltányosnak ismert kérelme folytán egyházkerületünk a szepsii egyház kérő iveit elfogadván, az egyházkerületünkben az egyes egyházaknak segélygyűjtés végett ajánlani, s iveiket a többi testvéregyházkerületeknek is megküldeni elhatározta. A hollandi alapítványból lehető segélyeztetést illető kérelme pedig a pénzküldő választmányhoz tétetik át.

40. Olvastatott Füleky György királyi tanácsos úrnak elnök szuperintendens úrhoz intézett levele, melyben főtisztelendő úr nagyrabecsült közbevetésének engedve, a bodrog-keresztúri egyházi földek tagosítása körül felforgott nehézségek már egyházmegyeileg elfogadott kiengyelítéséhez oly módosítással kíván járulni, miszerint a bodrog-keresztúri egyház lelkészi és

tanítói állomásának biztosítására csekély vagyonából 8 holdnyi első osztályú szántófölddel bár eddig is járult, az érintett egyház javára 140 o. frtot alapítványképen újabban akként adományoz, hogy annak évenkénti törvényes kamatja az állandó lelkész fizetésének pótlására, míg ilyen lenne, a kamat ezen tőkének növelésére fordíttatnék.

Tudomásul vétetik.

41. A felső zempléni egyházmegye kebelében nyilvánult abbéli közös panasz folytán, hogy a kik a papi özvegy-árvtárba részvényeiket az alapítás kezdetétől mai napig fizetik, azokra a bizonytalan időig kiterjesztett teher méltánytalanul súlyosító, kéri a főtiszteletű egyházkerületet, hogy határoztatnak bizonyos évmennyiség, melyen túl az illető részvényes tagok a fizetéstől mentetnének föl.

Egyházkerületünk árvái és özvegyei az évekkel még most is folytonosan szaporodván, a részvények után járó illetőségek és a tárnak az alapszabályok értelmében befolyó jövedelmét egészen igénybe veszi, ennél fogva a tár gyarapodása kockáztatása, komoly átvizsgálás és számítás nélkül felterjesztő egyházmegye kérése nem levén teljesíthető, jövőre állandó rendszabály felletti gondolkodás és vélemény adással az egyházkerületi pénzügyi választmány megbizatik.

42. A felső-borsodi egyházmegyében az ivánkai egyház papi állomása türesedése következtében a papi jövedelemnek a szükösi pénztárt illető fele részét, mely az egyházmegye által küldöttségileg megvizsgáltatván, 54 frt. 15 krt teszen.

Ugy szintén az ugyanazon egyházmegyebeli szilvási hasonlóul rendes pap nélküli egyház az egyházmegyei küldöttség által vizsgálat útján megalapított, s 280 frtot tevő papi félfizetést templomaik halaszthatlan kijavítására fordíthatni kérvén

Méltányosnak talált kérelmek megadatik.

43. A magyar tudományos akadémia archaeologiai bizottsága a kerületünkbeli karesai ref. egyház birtokában lévő templom mint ódonságánál és stýljénél fogva nagyérdekű műkincs restauratióját megelőzőleg szükséges előmunkálatokra kívántató mintegy 200 oszt. ért. forint öszvegnek rendelkezése alá leendő küldése iránt főgondnokunk ő nagyméltóságát megkeresi.

Tanúsíttása végett annak, mily érdeklél viseltetik egyházkerületi közönségünk az ókor monumentalis építményei iránt, a magyar akadémia archaeologiai bizottságának kívánt 200 oszt. ért. forintot megküldeni elhatározza, főtiszteletű szuperintendens urat kérvén fel, hogy az elnök buzgalma folytán már eddigelé öszvegyült öszveget egyházkerületünk kebelében eszközlenő aláírások útján, vagy ha ennek kellő eredménye nem lenne, a gyántárból figérszíteni, s az elküldés alkalmával az archaeologiai bizottságot az iránt megkeresni szíveskedjék, hogy a szóban forgó karesai templomnak terv szerűleg mielébb leendő helyrehozását eszközölje, s ez iránt egyházkerületünket biztosítsa.

44. Tolcsvai Nagy Gedeon úr hivatkozva két évi eljárásából merített azon tapasztalatára, miszerint az egyházkerületi számvevőszéki elnökség több napi szakadatlan ülésel párosult feszült figyelemmel működést és még teljes erőben lévő szemeket szükségelvén, ezen hivatásának oly lelkiismeretes szigorral mint azt a dolog fontos természeténél fogva tenni ohajlaná, megfelelni nem képes, a számvevőszéki elnökségtől magát fölmentetni kéri.

Számvevőszéki elnök urnak egyházkerületünk ügyei iránt eddigelé is mindenkor tapasztalt erélye és buzgalma feljogosítja egyházkerületi közönségünket azon reményre, miszerint az iránta nyilvánult közbizalomnak engedve, elnöki állását továbbra is szíves lesz megtartani.

45. Felhozatván, hogy egyházkerületünk szolgálatból kilépett hivatalnokai közül legtöbben szerénység- s azon nézetből, mintha kilépésük következtében tanácskozásunk asztala mellett immár helyet nem foglalhatnának, közgyűléseinkben vagy épen meg nem jelennek, vagy megjelenve bár, azokban tetteges részt venni tartózkodnak.

Mindazon szempontból, miszerint köztanácskozásaink tárgyai körül minél több szellemi erők csoportosuljanak, mind az egyházi közérdekek körül telje-

sített sikeres, minden önzéstől ment szolgálatok által igényelt kegyeletnél fogva, de a budai cánonok értelmében is egyházkerületünk kilépett hivatalnokai sorából az espereseknek főtiszteletű szuperintendens ur, a volt segédgondnokoknak pedig közgyűléseinkben leendő megjelenés végett esetről esetre meghívása iránt főgondnok úr ő nagyméltósága folkérettek.

46. Előterjesztetvén, hogy egyházkerületi számvevőszékünk meghívott tagjai közül részint elfoglaltatás, részint lakásuk helyének a számvevőszék tartásának rendes helyétől Miskolctól távolsága miatt többen meg nem jelennek, a számvevőszék tagjainak szaporítása szükségesnek találtatott, s tagjai közzé mind tapasztalt buzgalmukra, mind lakásuk helyére való tekintettel, Debreczeni Gábor, Futó Dániel, Misley Károly, Vattay Sándor, és báró Vay Béla urak kinevezettek. Továbbá

a pénzkiadásokkal foglalkozó választmányunknál, a világi rendből kinevezett elnökkel együtt társképen leendő működésre főtiszteletű szuperintendens ur folkéretett.

47. 1864. április 26-án Miskolcon tartott gyűlésünk 15. szám alatt kelt határozata folytán felterjeszti az abauji egyházmegye az alsó-vadászi fiiskola tanítótság állandósítása ügyében, a maga jelentését, melyben előadja, miszerint nevezett egyház, egyházmegyei küldöttség által megszavaztatván, azon kérdés iránt, ohajtja-e állandósítani fitanítótságát, vagy nem? a szavazás eredménye az lett, hogy az egyháztagok többsége a 3 éves fitanítótságot kívánja tovább is fentartani. Azonban később az történt, hogy 175, leginkább sajátkezűleg tett aláírással erősített folyamodványt adtak be az alsóvadászi egyháztagok a e. megyei gyűlésre, kérvén a fitanítótság állandósítását. Abauji egyházmegye noha nem kételkedett a beadott folyamodványon nyilatkozott többség hitelességén; de mivel ugyanazon okok, melyek a folyamodó egyházban a régóta sürgetett állandósítást gátolták, mindeddig fenállanak, az egyházmegyei kormány az alsó-vadászi fitanítótságot továbbra is eddigi minőségében kívánja fentartani.

De ugyanez alkalommal nem mulaszthatja el a főtiszteletű egyházkerületi kormány figyelmét oda irányozni, hogy a hittan hallgató ifjakat kötelezze arra, miszerint maguknak a képezdei tanulmányokban kellő jártasságot szerezzenek, ellen esetben tanítótságra ki ne bocsátassanak.

Ezen egyházmegyei felterjesztés nyomán felolvastatott az alsó-vadászi egyház folyamodványa is, melyben a ránézve kedvezőtlen egyházmegyei ítélet megváltoztatását, egyszerűen azon forró óhajtásának, hogy fitanítótsága elvalahára állandósíttassék, — megadását kéri —; e mellett az idő- és kor-parancsolta népiskolai reformok életbeléptetésére egyházkerületünk figyelmét felhívja.

A népiskolai tanítótságok állandósítása tárgyában hozott egyházkerületi határozatunk ismeretesebb levén, hogysesem azt minden erre vonatkozó alkalmak előfordulásával bővebben indokolnunk kellene, az alsó-vadászi egyház fitanítótsága iránt hozandó határozatot az egyházkerületi küldöttség felfüggeszti s odautasítja a kérelmező egyházat, hogy az egyházmegye útján hitelesen mutassa ki azt, mennyiben tett eleget azon feltételeknek, melyekhez kötötte az egyházkerületi kormány a hároméves rektóriák állandósítását. Chartája hiteles párbani felterjesztésével mutassa ki azt is, mennyi a fitanítótság évi jövedelme? ebből fogván meghatározatni, vajjon az alsó-vadászi iskolatanítótság academica promotió gyanánt továbbra fenttartható-e? vagy nem? Egyébiránt alsó-vadászi egyház az ajánlott reformura nézve is fent érintett határozatunkra útasittatik, melyben ki van mondva, mikép egyházkerületünk megértve a kor kívánalmait, az eddig fenállott rendhez magát nem köti, hanem üdvös újításoknál tért enged a népnevelés terén s esetről esetre fogja meghatározni az állandósítást is ott, hol az üdvösnek és szükségesnek mutatkozik.

48. Olvastatott az alsóborsodi egyházmegye azon felterjesztése, melyben az ecsegi egyháznak Alsóborsodhoz leendő visszacsatolását magának az egyháznak kérelme folytán pártolólag ajánlja egyházkerületi kormányunk figyelmébe.

Az ecsegi egyháznak elszakadása az alsóborsodi egyházmegyétől, újabb politikai intézkedések következtében történvén, mely intézkedés jelenben már nem létezik, e mellett a nevezett egyházat mind régibb történeti emlékei,

mind geografiai fekvése az alsóborsodi egyházmegyéhez kötvén, a kívánt visszakebelezés megengedtetik.

49. Szuperintendens úr jelenti, mikép a vérségi és rokonsági házassági akadálytól feloldó legkegyelmesb királyi felmentvények díjából 170 frt. van kezénél, felsőbb rendelet erejénél fogva az ilynemű pénzek egyházi s iskolai jótékony célokra levén rendelve, határozatot kér ezen összegek mely célokra leendő fordítása iránt?

Ezen 170 frt. összegből 40 frt. a csabai építkező szegény egyháznak adatik, a felül lévő összeg pedig 130 frt. erejéig a leánynövelde javára fordíttatni rendeltetett.

50. Beadja az egyházkerületi népiskolai választmány Miskolcon május 2-án tartott ülésének jegyzőkönyvét, melyben

1-ör. Az egyetemes tanügyi bizottmány Debrecenben tartott ülésének 5. szám alatt kelt azon indítványát terjeszti elő a tiszántúli főtiszteletű egyházkerületnek, miszerint ezen egyházkerület a népiskolai kézikönyvek kiállítása iránt eddig fenállott egységet, jövőre nézve is fentartani kívánja ugyan: de a könyvek kiosztásának módját, mint a püspöki, s esperesi hivatalokat felette terhelőt, s a könyvek gyors terjedésére, s a befolyó pénz kezelésére nézve sem célszerű módot megváltoztatni kívánja, oly módon, hogy a könyvek szétküldése könyvárusi úton történjék; a pénz kezelése pedig oly módon eszközöltessék, hogy az az egyetemes közpénztárba folyjon, honnan aztán a tiszta haszonból illető részlet mindenik egyházkerületnek a kiállítási költségre fordított összeg arányában, a területén elkelt példányok számára való tekintet nélkül lenne kiadandó.

Ezen indítványt mint az egyetemes tanügyi bizottmány által mind pénzkezelési tekintetben, mind a könyvek sebesebb elterjedésére nézve célravezetőnek ismértet, egyházkerületi gyűlésünk által is helybehagyatni ajánlja, hogy így az egyetemes bizottmány ennek életbeléptetésére a kellő intézkedéseket megtehesse.

Ennek folytán ajánlja továbbá népiskolai kerületi választmányunk hogy mivel a kézikönyvek eddigi kiállításának módja, nevezetesen a pályázás nem vezetett kívánt sikerre, adná egyházkerületi gyűlésünk utasításul az egyetemes tanügyi értekezletre menendő követeinek, hogy szorgalmazná azt, mikép a szűk korlátok közzé szorított pályázatok helyett a szabad verseny fogadtatnék el; s mivel a pályázatok módosítása az írói díjak módosítását feltételezi, ez iránt is a szabad versenynyel összhangzó intézkedések tétetnének.

2-ör. Mondassék ki, hogy a népiskolai könyvek jövőre is a sárospataki és pápai főiskolák nyomdáiban fognak nyomtatni. De mivel a méltányosság követeli, hogy a két nyomda között a munka folytonosan súlyegyenben tartassék, ohajtandó, hogy erre nézve az egyetemes tanügyi bizottmány legközelebbi értekezlete alkalmával szinte célszerű intézkedések tétessenek.

3-ör. A népiskolák jelenlegi állására vonatkozó hivatalos jelentések az egyházmegyékből beadattak, csak az alsóborsodi maradt el.

4-er. Beadja egyházkerületi népiskolai választmány a már elvileg elfogadott s oly erős viszhangra talált népiskolai közlönynek az egyetemes tanügyi bizottmány gondoskodásából megkészített programját, melynek keresztül vitelétől s említett folyóiratnak megindításától a legüdvösebb eredményt várván népiskolai életünk kifejlesztésére nézve, e programnak elfogadását egyházkerületi kormányunk figyelmébe ajánlja, azon kéressel, hogy ha netalán ezen vállalat kivitelére nem lenne elégséges az egyházkerületek erkölcsi támogatása, ez a népiskolai könyvek jövedelméből is gyámolíttatván, fenmaradása biztosíttassék.

Az egyházkerület népiskolai választmányának ezen előterjesztett javaslati, a tiszántúli főtiszteletű testvér egyházkerület indítványával együtt mint népiskolai ügyünk fejlesztésére nézve sikert ígérők, pontról pontra elfogadtatnak, s ezeknek az egyetemes tanügyi bizottmánynál leendő keresztülvitele, s megoldása, az egyetemi értekezletre menendő követeinknek utasításul adatik.

Az alsóborsodi egyházmegye pedig utasíttatik, hogy a népiskolák állásáról szóló jelentését az egyetemes bizottmányhoz felterjesztendő népiskolai tudósítások kiegészítése tekintetiből nagytiszteletű Hegedüs László esperes úrhoz mielőbb küldje meg.

51. Az egyetemes tanügyi bizottmány által díjazott pályamunkák árából bejövendő tiszta haszon egy része egyházkerületi régibb határozat szerint a fő leánynövelde javára le-

vén fordítandó, minthogy e tárgyban még semmi számadás nincs bemutatva az egyházkerületi kormány előtt:

Főiskolai gazdasági választmány oda útasíttatik, hogy legközelebbi egyházkerületi gyűlésünkre a fentérintett kézikönyvek jövedelméről kimerítő számadást terjeszsen fel.

A nagyméltóságú magyar királyi helytartótanácsához felterjesztetni szokott évi iskolai tudósítások mintája bemutatván,

az helyesnek találtatott, azon kivétellel, hogy a tanulók osztályozására nézve a mintában javasolt 5 osztályzat csak háromra szállíttatik le, kitűnő, 1-ső és 2-ik osztályzatokra.

52. Görgői jegyzőkönyvünk 182. szám alatt kelt megbízás folytán beadja a főiskolai tanügyi választmány az akadémiai tankönyvek díjazása tárgyában véleményét, melyben kijelenti, hogy görgői gyűlésünk azon határozatához, miszerint az akadémiai tankönyvek időnkint az azokból bevétel $\frac{1}{3}$ -val díjaztassanak, ragaszkodik a tanárikar, tisztelettel kérvén ezekre nézve e következőket:

1-ör. Az író illetékes díjában részint a források beszerzésére, részint munkája jutalmául minden nyomott ivért 10 frt. előlegeztessék, hátráléka pedig az $\frac{1}{3}$ -nak akkor adassék ki egyszerre, mikor a nyomdai költség a könyv árából megtérült.

2-or. A nyomtatandó példányok száma 700-nál kevesebb ne legyen, hogy így a kezelési 25% leszámítása mellett is jövedelmező legyen az a pénztárra.

3-or. Hogy a dolgozatok mód nélkül terjedelmesek ne legyenek, miáltal a pénztárnak is elviselhetetlen terhére lennének, szükségesnek véli a választmány kimondani, hogy a munka 4—5 annyi ívre terjedhet, mint a hány órán azon tantárgy az akadémiában hetenként előadatik. Ha pedig az író azt bármi érdekből terjedelmesebbé tenné, nemcsak hogy a felesleges ivektől ne díjaztassék, hanem azok nyomtatási költségét is viselje.

A mi az írói jog fentartását illeti, az a főtiszteletű egyházkerület görgői határozatában a főiskolai bizottmány nézete szerint befoglaltatik, a mennyiben ez a kifejezés „időnként“ annyit tesz, mint „minden időben“, melynél fogva az író saját dolgozatához a későbbi kiadásoknál is ugyanazon viszonyban marad.

A gimnáziumi tankönyvekre nézve választmány véleménye oda terjed ki, hogy ezek díjazása jövőre is ekként történjék mint jelenleg gyakorlatban van, t. i. eredeti dolgozatoknál egy ivtől 20 frt. melynek fele a könyv megjelenésekor, másik fele egy év múlva fizetessék ki. Minthogy pedig a könyvek nagyobb kelendőségénél fogva több kiadást érhet a munka, az író nem fogna a 2-ik és következő kiadásoknál az egész díjjal, hanem annak felével egy ivtől 10 frttal díjaztatni.

A népiskolai könyvekre nézve, miután a főtiszteletű egyházkerület ezeket csak addig adhatja ki és kezelheti külön, míg azok az egyetemes tanügyi bizottmány által a népiskolai szervezet nyomán ki nem állíttatnak, ily körülmények közt nem lehet többről szó, mint egy kiadásról, azontúl az írói jog a szerzőre fogván visszaszállni.

A mi végre a pénztár állását illeti: választmány véleménye szerint ezen módosítások, főleg az írói jog fentartása által, a kiadások valamivel többet fognának tenni, mint jelenleg: de nagyobb elvek megmentése mindig áldozattal jár, s a pénztárnak jelenleg is több ezerre menő követelése lévén a vevőkön, ha azok kellő szigorral be fognak hajtatni, a díjak sokszorosán fedezve lesznek.

Ezen javaslatot komolyan átgondolván egyházkerületi kormányunk, az írói díjak végleges szabályozására nézve öszhangzásban görgői határozatunkkal, következőkben állapodott meg.

1-ör a díjazásra nézve el nem fogadhatja a választmány által indítványozott 10 frt. előlegezést, miután az a pénztár terheltségével jár, hanem e tekintetben marad a görgői határozat mellett, azon megjegyzéssel, hogy a könyvek időnként bejövendő árán az író tetszése szerint akár havonként, akár félévenként történjék az osztózás.

2-or. A mi az írói jogot illeti, miután görgői határozatunkban világosan ki van mondva az, hogy a főiskola költségén s a könyvek árának $\frac{1}{3}$ -val díjazott akadémiai tankönyveket egyházkerületünk a főiskola sajátjaként tekinti, az írónak ahozi jogát, nehogy a felett jövőre kérdés támadjon, akként körvo-

nalozza, hogy belenyugszik ugyan választmány azon indítványába, miszerint az író minden kiadásnál az $\frac{1}{3}$ -részszel díjaztassék, de a második és későbbi kiadásoknál csak oly módosítással, hogy előbb a nyomdai költség beveendő a könyvek árából, és csak a tiszta haszon $\frac{1}{3}$ -da legyen az íróé. A szerző halála után történendő kiadások hasznából örökösei részt nem vehetnek.

3. A nyomtatandó példányok számának és árának meghatározását görögöi határozatunk szerint magának tartja fen az egyházkerület.

4. A gimnáziumi tankönyvek díjazására nézve az eddigi gyakorlat fenhagyatik, azon megjegyzéssel, hogy a tankönyvek legkevesebb 1000 példányban nyomassanak.

5. A népiskolai könyvek kiadásánál is az egyházkerület határozandja meg a nyomtatandó példányok számát. Egyébiránt a mi az írói jognak a szerzőre leendő visszaszállását illeti, ezt csak azon esetben engedheti meg egyházkerületünk, ha az első vagy már megtörtént más kiadásokból fennmaradt példányok ára megtérítetik a főiskolának.

53. Az alsó-zempléni egyházmegye beadja jelentését 1864-ik ápril 26-án tartott kerületi gyűlésünk 46-ik száma alatt kelt határozatunkra, hol figyelmébe ajánltatik, hogy az örösi egyház és lelkésze közt a díjlevélben kötelezett 30 szekér széna iránt támadt viszályt igyekezzék úgy elintézni, mikép a díjlevél változtatása mind két fél megnyugvásával történjék. Miután az egyházmegye ezen ügyet két rendbeli küldöttség által is igyekezett kiegyenlíteni, de sikertelenül, mert az egyház a széna váltságban az eddig megígért 42 frtnál többet a multra nézve adni nem akar, jövőre nézve pedig csupán 40 frtot ígér o. é. s a tagosítandó gerespei pusztán kihalásandó 6 hold legelő haszonvételét; e mellett a keresztes életben eddig tett fizetést is akként akarván módosítani, hogy egy egy keresztert két véka szemes életet adjanak, továbbá a zsellérek fizetéséből is fejenként egy egy véka gabonát le akarván vonni, az egyházmegye e tárgyban a multra nézve eldöntő határozatot kér, jövőre nézve pedig azon közvetítő módot ajánlja, hogy a felajánlott pusztabeli hat hold legelő helyett az egyház jelen birtokából ugyancsak hat hold földet hasítson ki s adjon kárpótlásul, s ez úgy lehető méltányossággal ekkép intéztessek el.

Az egyházmegye véleménye ez ügynek jövőre leendő elintézése végett jóváhagyatik s kivitele az egyházmegyei kormány figyelmébe ajánltatik, azon kijelentéssel, hogy adassék tudtára az illető egyháznak az, miszerint a tagosítás megtörténte után a két hold föld visszacszerelésének lehetősége, az egyházmegyei kormány jóváhagyása mellett az egyház részére fennmarad.

A multat a mi illeti, útasítottatik az egyházmegye, hogy az örösi egyház volt lelkészét és az egyházat, mint jelenben perlekedő feleket, igyekezzék akként kiegyeztetni, hogy a jövőre fentebb ajánlott papdíj szolgáljon békés kiegyezkedésök alapjául. Továbbá a keresztes élet fizetés ezutánra is fentartandó. A zsellérek fizetésének a körülményekhez képest történendő megkönnyítése szinte az egyházmegyei kormány figyelmébe ajánltatik.

54. Az alsó-zempléni egyházmegyében kebeleztett kis-tárkányi egyház panaszának megvizsgálására kinevezett egyházmegyei küldöttség jelentését 1864. július hóban tartott közgyűlésünk 17. szám alatt kelt határozata folytán fölterjeszti.

A kis-tárkányi egyház részéről egyházkerületünk elébe terjesztett azon panasz, mely szerint lelkésze Mátó János az általa elfogadott díjlevelbeli szerződés ellenére, még az 1847-ik évben az egyház földeit önkényesen elfoglalva, azoknak hasznát 17 év óta élvezi, a kiküldöttek által okadatolva tett jelentés nyomán alaptalannak nyilvánítottván, erről a panaszló egyház az alsó-zempléni esperesi hivatal útján értesítettni rendeltetik.

55. A felsőborsodi egyházmegye, kebelebeli volt felső kelecsényi, jelenleg ivánkai lelkész Rozgonyi József díjazására vonatkozó felvilágosítást 1864. évi nyári közgyűlésünk 18. szám alatt kelt határozata folytán 1864. szeptember 14-én tartott közgyűlésből fölterjesztvén.

A jog és méltányosság igényeinek megfelelő intézkedést magában foglaló tartalma tudomásul vétetvén, megerősítettik.

56. Ugyanazon egyházmegye 1855. évi ápril hóban tartott kis gyűlésből bánfalusi egyházban szolgált s jelenleg szolgálatban lévő lelkészhelyetteseket segédlelkészi minőségükbe visszahelyeztetni kéri.

A lelkészek választása iránt jelen közgyűlésünkben hozott szabályok a felterjesztésben foglalthoz hasonló esetek tekintetében is intézkedvén, a felterjesztett kérelem tárgyában különösebb határozathozatalának szüksége fenn nem forog.

57. Ugyanazon egyházmegye Ecsegen folyó hó ápril 4-én tartott közgyűléséből jelenti, hogy a sorszerint reá következő jelen évi őszi egyházkerületi közgyűlés helyéül a visnyói egyházat jelölte ki.

Tudomásul vétetik.

58. Ugyanazon egyházmegye azon gyűléséből a szilvási egyházra nézve az 1862. évben végrehajtott tagosztály alkalmával, gróf Keglevich Gyula ő méltósága által ezen egyháznak ajándékozott, s ugyancsak a szilvási határhoz tartozó Dajka és Ujhely szőlő hegyek dézmaszedési jogának élvezését az egyház tagjai előadása folytán is, sok nehézséggel járónak s kevés biztos jövedelmet ígérőnek tapasztalván: kéri a főtiszteletű egyházkerületet, hogy ezen dézmaszedési jog örökváltságképeni eladását a váltság összeg meghatározásával vagy a nélkül megengedni méltóztassék.

Az ilyenmő dézmák bekövetkezhető országos megváltásáig egyházkerületi kormányunk az örök eladást nem javalhatja: hanem a szilvási egyházat oda utasítja, hogy ezen dézmaszedési jogot az illető egyházmegye befolyásával biztos feltételek alatt árverezés útján haszonbérbe adja ki.

59. Ugyancsak a felsőborsodi egyházmegye folyó év ápril hó 4. és 5. napjain Ecsegen tartott közgyűléséből fölterjeszti Mészáros Endre bánfalvi helyettes lelkész azon kérelmét, hogy a bánhorváti egyház 186³/₄. évi papi fizetése fele részébe, mely fennálló törvényeink szerint az egyházkerületi szükösi pénztárt illeti, az általa önként ajánlott 100 frttal megelégedni méltóztatnék. Mely kérelem az illető egyházmegye által, azon oknál fogva, mert nevezett helyettes lelkész a következő sora szerint egy sokkal csekélyebb jövedelmű egyházba lőn rendelve, méltányoltatott.

Nevezett helyettes lelkész kérelme méltányoltatván, megadatik, s az érintett összeg pontos befizetésének eszközlése az illető egyházmegye figyelmébe ajánlatik.

60. Az abauji egyházmegye folyó év ápril hó 4, 5, s 6. napjain Gönczön tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 3-ik száma alatt előterjeszti: hogy bár az egyházkormányzat már fölkeltendő életelevenség és szellemi mozgalom tekintetéből, az általa nemcsak elvileg elfogadott, de tényleg is megkísérlett egyházmegyei tisztii újítást jelenben is melegen pártolja; de belátva különösen az egyházmegyei főbb hivatalnokok három évre választatásának a jelenidők, s viszonyok közötti célszerűtlenségét, a három éves tisztújítást ezentul érvényesíteni nem akarja, s már jelenleg lemondott tisztviselőit is nem három évre kívánja megválasztatni; mindazáltal kéri az egyházkerületi kormányzékot, hogy a tisztújítási elv életbeléptetésére nézve, egy minden visszaélésektől s veszélyes kinövésektől teljesen biztosított, s a hivataloskodási évek számát is teljesen meghatározó rendszabályt megállapítani, s annak kormányzati egység tekintetéből a testvér egyházmegyékre kiterjesztését is eszközölni méltóztassék.

Egyházkerületi kormányunk az abauji egyházmegyének a tisztújítás gyakorlati alkalmazása iránt nézeteit s változott szándokát tudomásul vévén, erre nézve: mint eddig ugy jelenben is már kinondott nézetei mellett marad, s a tisztújítást alkalmazásba venni nem kívánja.

61. Ugyancsak az abauji egyházmegye Gönczön folyó 1865. ápril hó 4. s 6. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 4-ik száma alatti s melléletekben kellően fölszerelve ide fölterjesztett ezen határozata olvastatván, miszerint Bazin János kajatai helyettes lelkészt, a beigazolt tanuk vallomásaiból kitűnt gyakori botrányos magaviseletéért helyettes lelkészi hivatalától elmozdítottatván, a jelenlegi első segédlelkészi sorozatból utolsó segédlelkésznek sorozza s egy év alatti pappá hivatási képességétől megfosztja. S ugyan ennek folytán felolvastatott nevezett Bazin János kajatai helyettes lelkész felebbezési mentő folyamodványa, va-

lamint 15 kajatai egyháztagnak ugyancsak helyettes lelkészek mellett fölterjesztett kérvénye is, melyben őt mint különben is elválasztott lelkészeket egyházuk kebelében meghagyni kéri.

Bazin János kajatai helyettes lelkésznek ide felebbezett, s őt helyettesi hivatalától elmozdító, és az első kápláni sorozatból utolsóba sorozott egyházmegyei ítélet alapjául szolgáló s formasierüen beigazolt tények, sem magának az elítelt helyettes lelkésznek fellebbezési folyamodványa, sem a mellett nyilatkozó kajatai egyháztagnak kérvénye által nem lévén alaptalanul feladottaknak bizonyítva: az illető egyházmegyének ez ügyben hozott ítélete helyben hagyatik; azonban azon enyhítő körülménynél fogva, miszerint nevezett helyettes lelkész eddigi hivataloskodása alatt hasonló fegyelmi eljárásra s büntetésére még okot nem szolgáltatott, a reá hozott ítélet kegyelmileg az által enyhítendő, hogy eddigi elsősegédlelkézi sorozatában meghagyatik, s mint ilyen — adandó alkalommal — alkalmaztatik.

62. Ugyanazon egyházmegye folyó év április hó 18-án Vilmányban tartott közgyűléséből fölterjesztvén: hogy a szántói cs. k. adóhivataltól, az esperesi hivatalhoz azon menesztett rendeletet: miszerint az 1850. évi október 1-től 1864. év december hó végeig, az egész szántói, illetőleg gönczi járásban történt lelkézi változásokat jelentené föl: a mihez alkalmazkodás tekintetiből kéri a főtiszteletű egyházkerület utasítását.

Ezen ügyben már a nagyméltóságu helytartótanács hoz érdemleges fölterjesztés intézetett, de a várt eredmény mind ez ideig függőben van.

63. Az abauji egyházmegyében kebeleztetett alsó zsujtai lelkész Andorkó Tamás ügyében az egyházmegyei tanács, mint törvényszék által hozott ítélet ellen, az érintett egyház részéről föllebbezés nyujtatván be.

Miután ezen föllebbezést magában foglaló irat alatt szemlélhető aláírásból az, hogy az érdekelt egyház közönségének vagy csak töredékének nevében adatott-e be, a más ügyiratok alatt szemlélhető aláírásokra hivatkozása miatt ki nem tűnik és így a szabályos alakszerűséget nélkülözi, a hozzá rekesztett minden ügyiratokkal együtt illetékes hatósága, az abauji egyházmegyéhez visszaküldetik.

64. A nagyméltóságu magyar királyi helytartótanács 1865. január 6-án 2529. szám alatt kelt rendelvényében az egyházkerületi jegyzőkönyveknek jövőre mindég két példányban leendő bemutatására hívja fel a szuperintendensi hivatalt.

A meghagyottak teljesítésének elrendelése mellett tudomásul vétetik.

65. Ugyanazon nagyméltóságu magyar királyi helytartótanács 1865. február 21-én 13473. szám alatt pusztá Csoó Benkeházával és még néhány Vas megyei községnek,

Ugyancsak a nagyméltóságu magyar királyi helytartótanács 1865. március 29-én 19651. szám alatt Veszprem megyei Csajágh község telekjegyzőkönyveinek közzétételére vonatkozó hirdetményt megküldvén

Tudomásul vétetik.

66. Ugyancsak a nagyméltóságu magyar királyi helytartótanács leiratai tárgyalatván: azokból

1-ör 3297. szám alatt a népmozgalmi táblák közöltvén,

2-ör 6924. szám alatt s több számok alatt némely iskolákból terhes kihágásokért rekesztett tanulók neveik,

3. 13,505. szám alatt a jogtanulóknak más iskolákba távozási bizonylat mellett átmehetése,

4. 13,896. szám alatt a nyugdíjjal, vagy más kegyelmi segélylyel ellátott polgári, vagy katonai egyének halálára s özvegyeik férjhezmenetelére vonatkozó rendelet,

5. 43,562. szám alatt a takarékmagtárak iránti felsőbb rendelet,

6. 70,281. szám alatt a tápdíjas rokkantkatonák nyilvántartása, s felszámítása iránti rendelet,

7. 86,576. szám alatt az ujoncozáshoz szükséges családi értesítők kiállítását illető rendelet, felolvastatván,

Miután mindezek szuperintendensi hivatalunk által már részint közöltettek, részint illető helyökre megküldettek, az ezek iránti határozat szükségé fen nem forog.

67. Ugyancsak a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács 99,416. száma alatt a tiszántúli testvér egyházkerület debreceni főiskolájában ujonnan rendezett három évi jogtan folyan nyilvánossága közöltetvén, az ezen tanintézetből kilépő ifjak államvizsga letétele végett a pesti, nagy-váradi, kassai, s eperjesi vizsgáló bizottságokhoz utasíttatnak.

Örvendetes tudomásul vétetett.

68. Nem különben 104. 113. szám alatt közöltetik, mikép ő császári királyi apostoli felségének legmagasb helybehagyásával a nem egyesült óhitűek ezután „g ör ö g k e l e t i e g y h á z” címmel neveztessenek.

Tudomásul vétetett.

69. A gömöri egyházmegye jelenti, mikép a folyó évi március 31-én Balogon tartott gyűlésében az otrokocsi egyháznak a bejei egyházhoz affiliációja, az egyházkerületi gyűlés határozata szerint teljesen bevégeztetett, Urbán Endre, imolai volt tanító választatván előkönyörgőül, hivatásában meg is erősítettett.

Tudomásul vétetett.

70. Néhai Budaházy László valki nyug. lelkész özvegye, az iránt folyamodván, hogy mivel néhai férje halála előtt két évre a papi özvegy s árvatárba fizetendő részvény-illetőséggel adós maradt, részesíttessék azon kegyben, miszerint az elmaradt tartozás befizetése mellett vétessék fel a nyugdíjas özvegyek sorába.

Kérelme az elmaradt két évi részvénynek kamataival leendő befizetése mellett megadatik, s erről az özvegy értesíttetni rendeltetik.

71. Beadja az a. zempléni esperesi hivatal Nánási Zsigmondnak hivatalától végkép elmozdított volt rozvágyi lelkésznek tőle bevont papi oklevelét.

Tudomásul vétetik, s a papi oklevél az egyházkerületi levéltárba tétetni rendeltetik.

72. Az alsó-borsodi egyházmegye a kebelbeli valki egyház lelkészét s tanítóját díjlevél szerint illető földművelési közmunkáknak örök időkre leendő megszüntetése s megváltása tárgyában az egyházközség tagjai által tett, s az érdekeltek által is elfogadott azon ajánlatot, miszerint a lelkész tagbirtokához pótlólag 7. a tanítóéhoz pedig 3 és 1/2 hold föld fog kihasíttatni, fölterjesztvén

Mint a lelkész és tanító érdekének megfelelő, helybenhagyatott és megerősítettett.

73. Ugyancsak az alsó-borsodi egyházmegye folyó évi szeptember 27-én Kistokajban tartott közgyűléséből előterjeszti miszerint az igricii egyház többek között azon oknál fogva is, mert a kebelebeli fitanítói állomásra mint eddig, úgy ezután sem vállalkoznak eléggé alkalmas és theológiát végzett képes egyének, s így az állandósítás a papságra készülő főiskolai nagyobb ifjak hátrányával sem történék.

Ugyszintén azon egyházmegyebeli emödi egyház is, hason okoknál fogva kéri ezen tanítói állomásaikat jövőre állandósíthatni, s az egyházkerületi kormányzásokra pártolólág fölterjesztetni.

Az igricii és emödi egyházak kérelmei az előterjesztett alapos okoknál fogva méltányoltatván, említett tanítói állomásaik jövőrei állandósíthatása megengedtetik.

74. Ugyancsak az alsó borsodi egyházmegye 1865. ápril ho 19. s 20. napjain Ároktón tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 20. száma alatt előterjesztvén: miszerint, alacskaik volt lelkész néhai Gubás Ferenc özvegye Zólyomy Juliánna a mennyiben 12 évi özvegykedése óta, bár elhunyt férje az özvegy-árvatárba folytonosan részvényfizetéseket tett, még semmi segedelmet nem húzott: kéri e segedelmezést a mult 12 évről elmaradt s őt jogosan illető fizetésekre nézve is utólagosan teljes kárpótlással, jövőre pedig reá kegyelettel egészen ki-

terjesztetni, ugyszintén a szükösi pénztárból is kéri magát segítettetni. Mely kérelmét nevezett özvegynek az illető egyházmegye részben méltányosnak találván, őt az özvegy-árvatári részvények után mult évekre és jövőre segedelmezés végett ajánlja; a szükösi segélyre azonban igényét nem pártolhatja.

Az egyházkerületi dékáni hivatal útasíttatik, hogy a néhai Gubás Ferenc által befizetett részvényeket megvizsgálván, ha azokat a kitett évek szerint pontosan befizetteknek találja, úgy multa nézve a részvények után járó jutalék 2 évi részletekben, jövőre pedig rendesen kiadandó. A szükösi pénztári segedelemben azonban kérelmező özvegy nem részesíttethetik.

75. A nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács 82,069. szám alatti leiratában Lukács Sándor „Népkertész“ című szaklapját ajánlván

Tudomásúl vétetett, s a jó cél érdekében ajánlattal köröztetni fog.

76. Ugyancsak a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács 25,766. szám alatti leiratában tudatja, miszerint a mindkét hitvallású szuperintendensek, esperesek és lelkészeknek egyházi és iskolai ügyekben szállított levelezései és szekérpóstai küldeményeire nézve a postai díjmentesség ismét kimondatott, illetőleg engedélyeztetett.

Tudomásúl vétetett, s ahöz alkalmazkodás végett köröztetni határozottatott.

77. A felső-borsodi és tornai egyházmegyék jelentik, hogy kebelökben akadémiai tanfőtóságra emelhető iskolatanfőtóságok nem léteznek.

Tudomásúl vétetett.

78. Lubik Imre a legközelebbi sárospataki gyűlés engedelmenél fogva egy e végre ki-nevezett egyházkerületi küldöttség előtt az 1-ső papi vizsgát a kiszabott tantárgyakból ezen küldöttség jelentése szerint dicséretes sikerrel letette.

Tudomásúl vétetett.

79. Elnök szuperintendens úr felterjeszti a nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács 69,837. szám alatt hozzá intézett levelét, melyben a statisztikai központi bizottmány kívánatához képest, a népiskolák állapota iránti biztos és kimerítő adatok megszerzése tekintetéből érintett bizottmány által készített A. és B. táblás kimutatások 1865-ik évtől számítandó minden 10 év alatt egyházankénti pontos betöltésének eszközlésére hivatik fel.

Nevezett táblák lehető pontos betöltésének eszközlése tekintetéből el-nök szuperintendens úr felkérletvén, hogy az illető kormányszéktől a szükségletnek megfelelő számú táblázatokot s tájékozó utasításokat kérni méltóztat-sék, az ezen úton nyert táblázatok kívánt betöltés végett azonnal köröztetni határozottak.

80. Az alsó-borsodi egyházmegye megerősítés végett felterjeszti a mező-keresztesi egyház s ennek belhivatalnokai közt kötött azon egyezkedést, melyszerint nevezett egyház belső hivatalnokait díjlevél szerint illető különben is hanyagúl teljesített közmunkáknak pénzzel leendő megváltatása akként állapított meg, hogy az egyház hivatalnokainak jövőre minden egyes hold földnek egyszéri szántási és behordási díjában külön külön 1 fit. 60 kr. fizetessék.

A keresztesi egyház belhivatalnokai és az egyház közt kötött ezen szerződés jelenben elfogadhatónak találtatván megerősíttetik, s a keresztesi egyház a kötött szerződésnek mint díjlevélpótléknak 3 egyenlő párban leendő beadására útasíttatik.

81. Szakács Pál, néhai mályinkai hivatalától megfosztatott lelkész Szakács Pálnak fia folyamodik az özvegy árvatárba 1845-től 1851-ig néhai édes atyja által befizetett részvények után járuló jutalékban részesíttetésért vagy a befizetett részvényeknek egészbeni kiadatásaért;

Hasonlóúl az alsó-zempléni egyházmegye folyó évi március 21 s 22-ik napjain Sárospatakon tartott gyűléséből fölterjeszti, miszerint Nánásy Zsigmond hivatalától ítéletileg megfosztatott kis rozvágyi volt lelkész is benyújtott kérvénye értelmében az özvegy árvatárba 8 éven át általa befizetett 32 forintot nem kívánná visszaadni, ha a részvénye után eső juta-

lékra 4 éves Erzsébet leányát a főtiszteletű egyházkerületi kormány az árvadíjasok osztályába fölvenni kegyeskednék.

A dékáni hivatal megbizatik a befizetett részvények megvizsgálására s folyamodók kérelmének csak is annyiban teljesítésére, mennyire azt az özvegy-árvatári fennálló szabályok megengedik.

82. Olvastatott a gömöri egyházmegyében kebeleztet mártonfalvi egyház előjáróinak azon folyamodványa, melyben Rákósy József egykori recskei lelkészt, de most már egyházukbeli rendes tagot és birtokost, ki a papi díjazásban részt venni folytonosan vonakodik, az egyházi közteher viselésre a többi egyháztagokkal egyenlően köteleztetni kéri.

Ugyanezzel kapcsolatban olvastatott Hederváry Sámuel abanji egyházmegye selyebi tanítónak azon kérvénye is, mely szerint magát, a nagy-bátori birtoka után tőle követelt papi díjazás alul fölmentetni kéri.

Mindkét rendbeli kérvény a helybeli körülmények megvizsgálása s ennek nyomán adandó véleményezés végett, az illető egyházmegyékhez visszatétetni határoztatik.

Olvastatott Droppa Dániel, volt kövecsesi, s egy évre hivatalától itéletileg megfosztott lelkész folyamodványa, melyben az illető egyházmegyének irányában elkövetett eljárása ellen vádlólag és sértőleg nyilatkozván esedezik, hogy büntetése idejének leteltével őt a főtiszteletű egyházkerületi kormányzók ujlag hivatalba alkalmazni méltóztassék, mi ha nem történhetnék, kéri papi oklevelét visszévétetni s 21 év alatt az özvegy-árvatárba fizetett részvényeinek egész özvegét kiadatni.

Droppa Dániel hivatalon kívüli lelkésznek jelen folyamodványában az illető egyházmegye ellenében használt sértő és tiszteletlen kifejezései komolyan megrovatnak, s oda utasítatik, hogy az egyházmegye reá hozott azon ítéletében, miszerint egy évi büntetés ideje leteltével papi állomásra hívható, de nem rendelhető, nyugodjék meg; s várja be az időt, melyben hivatalba léphetésre ujlag alkalma nyílik. Mely határozaton azonban nevezett folyamodó ha meg nem nyugodnék; s e meg nem nyugvását határozottan kijelentendi, mint papi oklevele visszavétele, úgy befizetett részvényei visszafizetésére nézve, kérelme teljesítetni fog.

85. A kisedővő képezde igazgatósága, főtiszteletű szuperintendens urat a közalapnevelés érdekében az óvodáknak minél nagyobb számban leendő felállítását tárgyazólag főpásztori körlevél bocsátása s egyéb intézkedések iránt kérvén föl:

Ámbár főtiszteletű szuperintendens úr a megkeresés tárgyát képező intézkedést annak idejében már megtevé, mindazáltal a közalapnevelés fontosságától áthatva, nem mellőzheti egyházkerületünk esperes urakat e helyről is utasítani, hogy a kormányzásuk alatt lévő egyházak lelkészeit az óvodák jótékonyságának hiveikkel leendő megismertetésére buzdítva igyekezzenek oda hatni, miszerint minden erre anyagilag képes egyház kebelében kisedővő intézet állíttassék föl; egyszersmind figyelmeztessék a kormányzásuk alatti egyházakban működő ifjabb iskolatanítókat, hogy a minta gyanánt szolgálható miskolci kisedővő intézetnek szerkezetéről s vezetéséről személyes megtekintés által igyekezzenek magoknak ismeretet szerezni.

86. Sebők Dániel Prágában állomásozó tábori lelkész úr által a köréhez tartozó ügyek állásáról főtiszteletű szuperintendens urhoz intézett tudósítás tartalma tudomásul vétetett; Olaszországban állomásozó tábori lelkész Márkus László úr ily nemű jelentést nem adván, ezt egyházkerületünk sajnosan nélkülözi.

87. Kálniczky Károly ügyvéd úr az elővitele alatt álló több rendbeli ügyek mibőlétéről hivatalos jelentését beadván.

Annak a Begontina-Szirmay Ferenc, továbbá Kozma Károly féle csődöt tárgyazó ágát illetőleg, arról hogy mindkettőben egyházkerületünk követeleése mennyi s miképen van az megítélve? kimerítő jelentését, Vadnay György úr által szülőiről átvállalt tartozásáról Vadnay György úr által kiállítani ígért, telekkönyvileg bekebelezhető szabályszerű kötvényt pedig folyó év ju-

lius hóban Sárospatakon tartandó közgyűlésünkre okvetlenül fölterjeszteni utasított; — egyebekben a jelentés tartalma tudomásul vétetett.

88. Egyházkerületi ügyész Horváth Antal úr, Tornallyai Károlyné Losonczy Judit asszony által sárospataki főiskolánknak, s a miskolci kerületi növeldek hagyományozott tőkére nézve, az illetők ellen indított pernek ítélethozatalától függését hivatalosan jelentvén, azzal vétetett tudomásul, hogy az érintett pöröknek végítélet általi eldöntését az illető törvényszéknél szorgalmazni el ne mulasztja.

89. Olvastatott számvevőszékünknek a papi özvegy- és árvatárról, valamint a szükösök pénztáráról vezetett számadás megvizsgálását tárgyazólag 1865. ápril 25-én tartott üléséről fölvett jegyzőkönyv ;

A 3. pontot illetőleg ;

Néhai Dobozi Antal urnak 92 forint 75 krajcár tartozása hátrahagyott életben lévő özvegytől törvényes uton behajtandó.

Gencsy László urnak 36 forint 75 krajcárt tevő tartozására nézve Szathmáry Király Pál és báró Vay Béla urak fölkértek, hogy ezen különben sem jelentékeny öszvegnek kifizetését a boldogultnak leánya, Gencsy Krisztina Orosz Mihályné asszonynál hatályos közbenjárásukkal eszközteni sziveskedjenek.

Az 52. pontot illetőleg :

Néhai Somossy János hittanár úr örökösire szállott tartozás tekintetiben kijelentetik, hogy ha az örökösök közül valamelyik az érintett tartozást magára vállalná, a tőke az eddig hátra lévő kamatoknak mielőbbi, jövőre pedig ugyanazoknak pontos fizetése föltétele mellett továbbá is kinhagyni, ellenkező esetben pedig okvetlenül s minden szigorral behajtatni fog.

Egyébiránt számvevőszékünknek ezen pénztárakra vonatkozó minden határozatai jóváhagyattak s érvényre emeltettek.

90. Ugyancsak számvevőszékünknek a közigazgatási s alapítványi társakat tárgyazó számadások 1865. ápril 36 s 27-én eszközölt megvizsgálásáról fölvett jegyzőkönyve felolvasatván, annak 16-ik pontját illetőleg a nagy-bányai egyház tőkében 252 forint 25 $\frac{1}{2}$ krajcárra, kamatokban pedig 1849 óta 227 frt. 13 kr-ra rúgó tartozására nézve, a címzett egyház főtiszteletű szuperintendens úrhoz intézett s jelen közgyűlésünkben felolvasott levelében, a kamatoknak lefizetésére legalább két hó határidőt kérvén engedtetni, ez a címzett egyháznak azon föltétel mellett adatik meg, hogy ha ezen határidő eredmény nélkül fogna lefolyni, tőle mind a tőke, mind a kamatok mulhatlanul behajtandók lesznek. Egyébiránt az érintett levél egyházkerületi pénztárnok Bakos Antal úrnak a nagy-bányai egyház tartozásáról szóló kötvényhez csatolás végett kiadatni rendeltetik.

A 23-ik pontot illetőleg :

Makranci Iakos Madarassy Lajos úr köteleztetik, hogy a mennyiben az 5% kamat jótékonyágában csupán az egyházi községek részesülnek, azon időponttól kezdve, midőn a makranci egyház tartozását magára vialta, a 6%-tőli kamatot kiegészítő % -et haladék nélkül fizesse be pénztárunkba, s jövőre is ily kamatot kötelező kötvényt adjon magáról, ellenkező esetben tőle mind a tőke, mind a kamatok behajtandók lesznek.

A 29-ik pontot illetőleg :

A tanügyi bizottmány tagjai részére utazási költség s napdíjak fejében kifizetett öszveg tetemes voltával pénztárunkat nagyon érezhetőleg terhelvén, számvevőszékünknek e részben tett indítványához képest határozatilag kijelentetik, hogy a tanügyi bizottmány jövő üléseinek alkalmára úti költségei s napdíjai csupán két küldöttnek fognak kifizettetni.

A 31-ik pontot illetőleg :

Sárkány Dánielnek 1815-ben keletkezett 118 frt. 50 kr. tartozása 1826. óta hátralevő kamataival együtt, nevezett adós hol tartózkodásának ki nem puhatolhatása folytán mint bevehetlen az activ követelések sorából kitöröltetni rendeltetik.

A 37-ik pontot illetőleg :

Gálóczi Istvánné Bernát Zsuzsánna asszonynak tőkében 1260 forintot tevő tartozására nézve nem tevén eleget azon föltételeknek, melyek alatt tartozásának átruházása megengedettett, mind a tőkének, mind hátralevő kamatainak haladék nélkül leendő behajtása rendeltetett el.

A 39-ik pontot illetőleg :

A Szentpéteri József és Terbócs Anna elleni por elővitelével megbízott kassai ügyvéd Török Lajos úr mind a tőke, mind a kamatoknak minden erélylyeli behajtását eszközteni útasított.

Egyebekben számvévőszékünk jegyzőkönyvének tartalma tudomásul vétetvén, határozatai egyenkint megerősítetttek, s érvényre emeltettek.

91. A tornai egyházmegye 1865. ápril 19-kéről a torna-újfalusi leányegyházat 600 oszt. ért. forint kölcsön megnyerhetésére,

Az abauji egyházmegye 1865. ápril 4-kéről a hejcei egyházat 200 oszt. ért. forint kölcsön,

Ugyanazon egyházmegye 1865. ápril 4-kéről az abaújívári egyházat 1000, a nagy-szalánci egyházat pedig 300 forint kölcsön nyerhetésére ajánlja,

Az alsó-zempléni egyházmegyébe bekebelezett zombori egyház az adók kifizetésére jelenleg 80 oszt. ért. forintot adományoztatni, azontúl évenként lelkészének az adó kifizetését teljesen, családja fentartásának költségeit pedig némi részben fedező segélyt kér a szegényebb sorsú egyházak s hivatalnokainak fölsegülésére külföldi hitrokonaink által küldött tőkéből nyujtatni, ennek kapcsában

Felolvastatott az alsó-zempléni egyházmegyének 1865. március 2-káról az előterjesztett kérelem pártolását tárgyazó határozata,

A láczai egyházközség 500 oszt. ért. forint,

A felső-zempléni egyházmegyében kebelezett szalóki egyház 200,

Az abauji egyházmegyében kebelezett novaji egyház 100 forint kölcsönt kér,

Özvegy Horkai Jánosné Nagy Anna, néhai férje Horkai Jánossal együtt általa felkölcsönzött 100 oszt. ért. forintot elengedtetni kéri,

Gömöri esperes Szentpéteri Sámuel úr Gál István és Gál János rimaszécsi lakosoknak 200 frt. kölcsön iránt mellékletekkel ellátva benyújtott folyamodványát ajánlással kísérve fölterjeszti,

Mészáros József diós-győri volt tanító, az általa felvett 70 oszt. ért. forint özvegnek 25 forint elengedése folytán 45 forintra olvadt részletét elengedtetni, vagy behajtását azon időre halasztatni kéri, midőn valamely egyházban tanítói állomást nyerend,

Molnár István lasztóci lelkész, a hollandi segélypénzből kéri magát részesíttetni,

Bartha Elek erdélyországi alsó Fehérmegyében kebelezett csekelaki ref. lelkész elemi rendkívüli csapások által sujtott helyzetének enyhítése tekintetéből segélyt,

Tóth István abaujmegeyi alsó-cécei lakos 200 oszt. ért. forintot kér kölcsön adatni,

Özvegy Toót Andrásné Gellei Zsuzsánna az egyházkerület pénztára részére a miskolci telekjegyzőkönyvben nevére írva lévő szállóra bekebelezett zálogjog kitörölését megengedtetni kéri.

Mindezen beadványok tárgyalás s elintézés végett pénzügyi választmányunknak kiadatni rendeltetnek.

92. A szükösi pénztárból leendő segélyezésre ajánlottak :

1. A gömöri egyházból Bittó József uzapanyiti és Takaró Lajos helyenküli tanító.
2. Az alsóborsodi egyházmegyéből Arday Janka Sámuel, 55 évig szolgált agg tanító.
3. Abauji egyházmegyéből Liskai András nyugalmazott tanító és Kövér József kupa-pai lelkész.

Ajánlottak részére, és pedig a lelkészek részére 10, a tanítók részére 6 osztrák értékű forint kiadása elrendeltetett. oly megjegyzéssel, hogy Kövér

József kupai lelkész, Liskay András nyugalmazott taaftó és Arday Janka Sámuel ezen határozott segélyre állandóan felvétettek.

93. A lucskai egyház Ungban és csenyetei és göncruszkai szegény egyházak, közhirdetés végett, egyház kerületünk részéről, a többi testvér egyházkerületeknek testvéri indulatukba ajánlatnak.

94. Közhirdetés tárgyai lesznek az 1865/6. évben következő egyházak és intézetek.

1. A közigazgatási pénztár 6 communio alkalmával.
2. A papi özvegy- s árvatár egy úrnapiján.
3. A sárospataki főiskola két úrnapiján.
4. A miskolci gimnázium, házankénti megkeresés folytán.
5. A marosvásárhelyi és székelyvásárhelyi iskolák Erdélyben, egy úrnapiján.
6. Egyházmegyei pénztár.
7. Váci siketnémák intézete.
8. Pesti vakok intézete.
9. Elmebetegék intézete.
10. Pesti theologiai intézet.
11. A szigeti iskola.
12. A losonci iskola.
13. A szegényebb lelkészek s iskolatanítók
14. Gusztáv Adolf eglet.
16. A moldva-oláhországi missió.
17. Az egyh. ker. leánynevelde hirdetés és házankénti megkeresés útján.

Az egyházmegyékből hirdetendők.

18. Abaujából, a komároczai,
19. — — sósutai szegény építkező leány egyházak.
20. — — fűgödi egyház.
21. — — göncruszkai egyház.
22. Alsóborsodból, szirmai
23. — — sályi, építkező egyházak.
24. Alsözemplénből, a karesai, régi templomát kijavító,
25. — — — királyhelmeci, építkező,
26. Felsőborsodból, felső kelecsényi iskolát építő,
— — — tapolcsányi templomát ujjíto,
27. Felsőzemplénből, kolbásai, iskolát építő,
— — — gercselyi, igen elszegényedett,
28. Gömör megyéből a triesi, romladozott templomát,
29. — — — ujfalusi szinte, — kiépítő.
30. A tornai egyházmegyéből, komjátii és
31. — — — — — becskekázi templomaikat építő,
32. Ungból a revistyei,
33. — — nyárádi szegény építkező egyházak.

A nagyméltóságú magyar kir. helytartó tanács által hirdetés végett ajánlottak.

34. A besztercei helvét hitv. fiók templomot építeni akaró egyház.
35. A hátszegi egyház Erdélyben.
36. Az ercsi helvét hitvallású egyház Fejérmegyében.
37. Kettornyú laki református egyház Veszprém megyében.
38. A gelsendorfi ágostai hitvallású egyház Galliciában.
39. A késmárki ágostai hitvallású lyceám.
40. Raucskai egyház Morvában.
41. Nagy Lhottai ágostai hitvallású egyházhoz tartozó felső piemtschiezi és valterschlageri főkegyházak.
42. Bogáti református egyház Szabolcsban.
43. Szécsényi egyesült protestáns egyház Nógrádban.

44. Csucsomi ágostai hitvallású egyház Gömörben.
45. Hartai helvét hitvallású egyház Pestmegyében.

A testvér egyházkerületek által hirdetésre ajánlott egyházak.

A tiszántúli főtiszteletű egyházkerület által.

46. A somi,
47. A bánfalvi egyházak.

A dunáninnyi főtiszteletű egyházkerületből.

48. Sósvertikei egyház. felsőbaranyában.
49. Büssüi és
50. Latrányi tűz által kárvallott,
51. Csepeli egyházak.

Jegyzették: Kun Bertalan főjegyző: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 18, 47, 48, 49, 50, 61, 52, 53, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 92, 93, 94.

Bálint József aljegyző: 13, 14, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 34, 35, 42, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 73, 74, 81, 82, 83.

Apostól József vil. jegyző. 21, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 43, 44, 45, 46, 54, 55, 56, 63, 64, 65, 72, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91.

Misley Károly tisz. jegyző: 25, 26, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 75, 76, 77, 78, 79, 80.

Kiadta

KUN BERTALAN,

egyházkerületi főjegyző.

TÁRGYMUTATÓ

arra, hogy mely határozatok kiket illetnek?

Főgondnoki hivatal 45.

Szuperintendensi hivatal 7, 19, 21-43, 45, 49, 64, 76, 79.

Főiskolai Igazgatóságot 3, 6, 8, 9, 12, 13, 51, 52.

Az egyházmegyéket 5, 15, 18.

Alsó-borsodi egyházmegyét 48, 72, 73, 80, 92.

Felső-borsodi egyházmegyét 42, 48, 55, 58, 59, 81.

Abauji egyházmegyét 37, 47, 60, 61, 62, 63, 92.

Alsó-zempléni egyházmegyét 35, 53, 54, 81.

Gömöri egyházmegyét 11, 30, 31, 32, 34, 36, 82, 83.

Tornai egyházmegyét 35.

Ungi egyházmegyét 26, 27.

Felsőzemgléni egyházmegyét 17, 25, 41.

A főtiszteletű testvér egyházkerületeket 7, 93.

A tiszántúli főtiszteletű egyházkerületet 21.

Egyetemes tanügyi bizottmány elnökét s képviselőinket 50

Jegyzői hivatal 10, 22, 24, 90.

Egyházmegyéket egyetemesen 6, 15, 18.

Dékáni hivatal 70, 74.

Tolcsvai Nagy Gedeont 44, 45.

Szathmári Király Pál urat 89.

Szathmáry György s. gondnok.	
Mocsáry Lajos.	
Szücs István.	
Kun Lajos.	21
Báró Vay Béla 46, 89.	
Misley Károly.	
Szathmáry Király Józsefet	
Ferenczy József kassai lelkészt	
Édes Albertet	45
Patay Sámuel	
Fáy Gusztávot	
Bárczy Lászlót	
Espereseket 85.	
Futó Dániel szikszó	
Vattay Sándor s. kereszturi	
Debreczeni Gábor F. nyárádi	lelkészeket 46
Misley Károly miskolci	
Pénzügyi, és segélyt osztó választmányt 27, 91.	
Ujhelyi egyházat 17.	
Ecsegi egyházat 48.	
A vadászai egyházat 47.	
Örösi egyházat 53.	
Csabai egyházat 49.	
Hidvégi egyházat 35.	
Szepsi egyházat 39.	
Keresztesi egyházat 80.	
Horváth Antal e. k. ügyvédet 88, 99, 90.	
Bakos Antal e. k. vil. pénztárnokot 90.	
Kálniczky Károly ügyvéd urat 87.	
Márkus László tábori lelkészt 96.	
Droppa Dánielt 83.	

Ára 40 kr.